Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Marea Cameră)

18 decembrie 2025 *

Cuprins

Cadrul juridic 4

Dreptul Uniunii 4

Actul de aderare 4

Tratatul UE 5

Tratatul FUE 6

Carta 7

Declarația nr. 17 cu privire la supremație 7

Dreptul polonez 8

Constituția poloneză 8

Dispozițiile legislative privind organizarea și funcționarea Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) 10

Istoricul litigiului 14

Procedurile referitoare la numirea a trei judecători și a președintei Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) 14

Procedura referitoare la numirea a trei judecători ai Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) în luna decembrie 2015 14

Procedura referitoare la numirea președintei Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) 16

Hotărârile Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) din 14 iulie 2021 și din 7 octombrie 2021 17

* Limba de procedură: polona.

Hotărârea din 14 iulie 2021 17

Hotărârea din 7 octombrie 2021 18

Procedura precontencioasă 19

Procedura în fața Curții 20

Cu privire la acțiune 20

Cu privire la primul motiv 21

Argumentația părților 21

Aprecierea Curții 23

– Cu privire la primul aspect al primului motiv 23

– Cu privire la al doilea aspect al primului motiv 28

Cu privire la al doilea motiv 30

Argumentația părților 30

Aprecierea Curții 34

– Cu privire la neîndeplinirea imputată a obligațiilor în ceea ce privește principiile autonomiei, supremației, efectivității și aplicării uniforme a dreptului Uniunii 34

– Cu privire la neîndeplinirea obligațiilor imputată în ceea ce privește principiul efectului obligatoriu al jurisprudenței Curții 40

Cu privire la al treilea motiv 45

Argumentația părților 45

Aprecierea Curții 49

– Cu privire la primul aspect al celui de al treilea motiv 49

– Cu privire la al doilea aspect al celui de al treilea motiv 53

Cu privire la cheltuielile de judecată 56

„Neîndeplinirea obligațiilor de către un stat membru – Articolul 2 TUE – Articolul 4 alineatul (3) TUE – Articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE – Stat de drept – Protecție jurisdicțională efectivă în domeniile reglementate de dreptul Uniunii – Principiile autonomiei, supremației, efectivității și aplicării uniforme a dreptului Uniunii – Principiul efectului obligatoriu al jurisprudenței Curții – Hotărâri ale Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională, Polonia) – Hotărâri ale Curții și măsuri provizorii în temeiul articolului 279 TFUE referitoare la articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE – Respingere de către Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) a acestor hotărâri și a

acestor măsuri provizorii ca fiind *ultra vires* – Identitate constituțională națională – Interdicția impusă de Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) tuturor organelor autorităților publice de a aplica articolul 2 și articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE – Articolul 47 al doilea paragraf din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene – Cerința unei instanțe judecătorești independente și imparțiale, constituită în prealabil prin lege – Compunere nelegală a Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională)"

În cauza C-448/23,

având ca obiect o acțiune în constatarea neîndeplinirii obligațiilor formulată în temeiul articolului 258 TFUE, introdusă la 17 iulie 2023,

Comisia Europeană, reprezentată de K. Herrmann, C. Ladenburger și P. J. O. Van Nuffel, în calitate de agenți,

reclamantă,

susținută de:

Regatul Belgiei, reprezentat inițial de M. Jacobs, C. Pochet, L. Van den Broeck și M. Van Regemorter, în calitate de agenți, și ulterior de M. Jacobs, C. Pochet și M. Van Regemorter, în calitate de agenți,

Regatul Țărilor de Jos, reprezentat de M. K. Bulterman, J. M. Hoogveld și C. S. Schillemans, în calitate de agenți,

interveniente,

împotriva

Republicii Polone, reprezentată inițial de B. Majczyna și S. Żyrek, în calitate de agenți, și ulterior de B. Majczyna, în calitate de agent,

pârâtă,

CURTEA (Marea Cameră),

compusă din domnul K. Lenaerts, președinte, domnul T. von Danwitz (raportor), vicepreședinte, domnii F. Biltgen și I. Jarukaitis, doamnele M. L. Arastey Sahún și I. Ziemele, domnul J. Passer, doamna O. Spineanu-Matei și domnii M. Condinanzi și F. Schalin, președinți de cameră, și domnii A. Kumin, N. Jääskinen, D. Gratsias, Z. Csehi și B. Smulders, judecători,

avocat general: domnul D. Spielmann,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 11 martie 2025,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Prin cererea introductivă, Comisia Europeană solicită Curții:

– constatarea faptului că, având în vedere interpretarea Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Constituția Republicii Polone, denumită în continuare „Constituția poloneză”) efectuată de Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională, Polonia) în hotărârile sale din 14 iulie 2021 (cauza P 7/20) și din 7 octombrie 2021 (cauza K 3/21), Republica Polonă nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul articolului 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE;

– constatarea faptului că, având în vedere interpretarea Constituției poloneze efectuată de Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) în hotărârile sale din 14 iulie 2021 (cauza P 7/20) și din 7 octombrie 2021 (cauza K 3/21), Republica Polonă nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul principiilor generale ale autonomiei, supremației, efectivității și aplicării uniforme a dreptului Uniunii, precum și în temeiul principiului efectului obligatoriu al hotărârilor Curții;

– constatarea faptului că, din moment ce Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) nu îndeplinește cerințele unei instanțe judecătorești independente și imparțiale, constituită în prealabil prin lege, din cauza unor neregularități în procedurile de numire a trei dintre membrii săi în luna decembrie 2015 și a președintei sale în luna decembrie 2016, Republica Polonă nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul articolului 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE și

– obligarea Republicii Polone la plata cheltuielilor de judecată.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

Actul de aderare

2 Articolul 2 din Actul privind condițiile de aderare la Uniunea Europeană a Republicii Cehe, Republicii Estonia, Republicii Cipru, Republicii Letonia, Republicii Lituania, Republicii Ungare, Republicii Malta, Republicii Polone, Republicii Slovenia și Republicii Slovace și adaptările tratatelor pe care se întemeiază Uniunea Europeană (JO 2003, L 236, p. 33, denumit în continuare „actul de aderare”) prevede:

„Începând cu data aderării, dispozițiile Tratatelor originare și actele adoptate înainte de aderare de instituții și de Banca Centrală Europeană sunt obligatorii pentru noile state membre și se aplică în statele membre respective în condițiile prevăzute în aceste Tratate și în prezentul act.”

3 Articolul 10 din actul de aderare are următorul cuprins:

„Aplicarea Tratatelor originare și a actelor adoptate de instituții face obiectul, cu titlu tranzitoriu, al dispozițiilor derogatorii prevăzute în prezentul act.”

Tratatul UE

4 Potrivit articolului 1 primul și al doilea paragraf TUE:

„Prin prezentul tratat, Înaltele Părți Contractante instituie între ele o Uniune Europeană, denumită în continuare «Uniune», căreia statele membre îi atribuie competențe pentru realizarea obiectivelor lor comune.

Prezentul tratat marchează o nouă etapă în procesul de creare a unei uniuni tot mai profunde între popoarele Europei, în cadrul căreia deciziile se iau cu respectarea deplină a principiului transparenței și cât mai aproape cu putință de cetățeni.”

5 Articolul 2 TUE are următorul cuprins:

„Uniunea se întemeiază pe valorile respectării demnității umane, libertății, democrației, egalității, statului de drept, precum și pe respectarea drepturilor omului, inclusiv a drepturilor persoanelor care aparțin minorităților. Aceste valori sunt comune statelor membre într-o societate caracterizată prin pluralism, nediscriminare, toleranță, justiție, solidaritate și egalitate între femei și bărbați.”

6 Articolul 4 TUE prevede:

„(1) În conformitate cu articolul 5, orice competență care nu este atribuită Uniunii prin tratate aparține statelor membre.

(2) Uniunea respectă egalitatea statelor membre în raport cu tratatele, precum și identitatea lor națională, inerentă structurilor lor fundamentale politice și constituționale, inclusiv în ceea ce privește autonomia locală și regională. Aceasta respectă funcțiile esențiale ale statului și, în special, pe cele care au ca obiect asigurarea integrității sale teritoriale, menținerea ordinii publice și apărarea securității naționale. În special, securitatea națională rămâne responsabilitatea exclusivă a fiecărui stat membru.

(3) În temeiul principiului cooperării loiale, Uniunea și statele membre se respectă și se ajută reciproc în îndeplinirea misiunilor care decurg din tratate.

Statele membre adoptă orice măsură generală sau specială pentru asigurarea îndeplinirii obligațiilor care decurg din tratate sau care rezultă din actele instituțiilor Uniunii.

Statele membre facilitează îndeplinirea de către Uniune a misiunii sale și se abțin de la orice măsură care ar putea pune în pericol realizarea obiectivelor Uniunii.”

7 Articolul 5 alineatele (1) și (2) TUE prevede:

„(1) Delimitarea competențelor Uniunii este guvernată de principiul atribuirii. Exercitarea acestor competențe este reglementată de principiile subsidiarității și proporționalității.

(2) În temeiul principiului atribuirii, Uniunea acționează numai în limitele competențelor care i-au fost atribuite de statele membre prin tratate pentru realizarea obiectivelor stabilite prin aceste tratate. Orice competență care nu este atribuită Uniunii prin tratate aparține statelor membre.”

8 Articolul 13 alineatul (2) TUE are următorul cuprins:

„Fiecare instituție acționează în limitele atribuțiilor care îi sunt conferite prin tratate, în conformitate cu procedurile, condițiile și scopurile prevăzute de acestea. Instituțiile cooperează unele cu altele în mod loial.”

9 Articolul 19 alineatul (1) TUE prevede:

„Curtea de Justiție a Uniunii Europene cuprinde Curtea de Justiție, Tribunalul și tribunale specializate. Aceasta asigură respectarea dreptului în interpretarea și aplicarea tratatelor.

Statele membre stabilesc căile de atac necesare pentru a asigura o protecție jurisdicțională efectivă în domeniile reglementate de dreptul Uniunii.”

10 Articolul 49 TUE prevede:

„Orice stat european care respectă valorile prevăzute la articolul 2 și care se angajează să le promoveze poate solicita să devină membru al Uniunii. Parlamentul European și parlamentele naționale sunt informate cu privire la această cerere. Statul solicitant adresează cererea sa Consiliului, care se pronunță în unanimitate după consultarea Comisiei și după aprobarea Parlamentului European, care se pronunță cu majoritatea membrilor din care este constituit. Criteriile de eligibilitate aprobate de Consiliul European se iau în considerare.

Condițiile admiterii și adaptările impuse de aceasta tratatelor pe care se întemeiază Uniunea fac obiectul unui acord între statele membre și statul solicitant. Acest acord se supune ratificării de către toate statele contractante, în conformitate cu normele lor constituționale.”

Tratatul FUE

11 Potrivit articolului 267 TFUE:

„Curtea de Justiție a Uniunii Europene este competentă să se pronunțe, cu titlu preliminar, cu privire la:

(a) interpretarea tratatelor;

(b) validitatea și interpretarea actelor adoptate de instituțiile, organele, oficiile sau agențiile Uniunii;

În cazul în care o asemenea chestiune se invocă în fața unei instanțe dintr-un stat membru, această instanță poate, în cazul în care apreciază că o decizie în această privință îi este necesară pentru a pronunța o hotărâre, să ceară Curții să se pronunțe cu privire la această chestiune.

În cazul în care o asemenea chestiune se invocă într-o cauză pendinte în fața unei instanțe naționale ale cărei decizii nu sunt supuse vreunei căi de atac în dreptul intern, această instanță este obligată să sesizeze Curtea.

[…]”

12 Articolul 279 TFUE prevede:

„În cauzele cu care este sesizată, Curtea de Justiție a Uniunii Europene poate dispune măsurile provizorii necesare.”

Carta

13 Titlul VI din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta”), intitulat „Justiția”, cuprinde printre altele articolul 47, intitulat „Dreptul la o cale de atac eficientă și la un proces echitabil”, care are următorul cuprins:

„Orice persoană ale cărei drepturi și libertăți garantate de dreptul Uniunii sunt încălcate are dreptul la o cale de atac eficientă în fața unei instanțe judecătorești, în conformitate cu condițiile stabilite de prezentul articol.

Orice persoană are dreptul la un proces echitabil, public și într-un termen rezonabil, în fața unei instanțe judecătorești independente și imparțiale, constituită în prealabil prin lege. […]

[…]”

14 Articolul 52 alineatele (1) și (3) din cartă prevede:

„(1) Orice restrângere a exercițiului drepturilor și libertăților recunoscute prin prezenta cartă trebuie să fie prevăzută de lege și să respecte substanța acestor drepturi și libertăți. Prin respectarea principiului proporționalității, pot fi impuse restrângeri numai în cazul în care acestea sunt necesare și numai dacă răspund efectiv obiectivelor de interes general recunoscute de Uniune sau necesității protejării drepturilor și libertăților celorlalți.

[…]

(3) În măsura în care prezenta cartă conține drepturi ce corespund unor drepturi garantate prin Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, înțelesul și întinderea lor sunt aceleași ca și cele prevăzute de convenția menționată. Această dispoziție nu împiedică dreptul Uniunii să confere o protecție mai largă.”

Declarația nr. 17 cu privire la supremație

15 Declarația nr. 17 cu privire la supremație, anexată la Actul final al Conferinței interguvernamentale care a adoptat Tratatul de la Lisabona (JO 2012, C 326, p. 346), are următorul cuprins:

„Conferința reamintește că, în conformitate cu jurisprudența constantă a Curții de Justiție a Uniunii Europene, tratatele și legislația adoptată de Uniune pe baza tratatelor au prioritate în raport cu dreptul statelor membre, în condițiile prevăzute de jurisprudența menționată anterior.

În plus, Conferința a hotărât ca Avizul Serviciului juridic al Consiliului, astfel cum figurează în documentul 11197/07 (JUR 260), să fie anexat prezentului act final:

«Avizul Serviciului juridic al Consiliului din 22 iunie 2007

Din jurisprudența Curții de Justiție reiese că supremația dreptului comunitar este un principiu fundamental al dreptului comunitar. Conform Curții, acest principiu este inerent naturii specifice a Comunității Europene. La data primei hotărâri din cadrul acestei jurisprudențe consacrate (Hotărârea din 15 iulie 1964, în cauza 6/64, Costa/E.N.E.L. [EU:C:1964:66]), supremația nu era menționată în tratat. Situația nu s-a schimbat nici astăzi. Faptul că principiul supremației nu va fi inclus în viitorul tratat nu va schimba în niciun fel existența principiului și jurisprudența în vigoare a [Curții].»”

Dreptul polonez

Constituția poloneză

16 Articolul 2 din Constituția poloneză prevede:

„Republica Polonă este un stat de drept, democratic, ce pune în aplicare principiile justiției sociale.”

17 Articolul 4 alineatul 1 din această Constituție prevede:

„În Republica Polonă, puterea supremă aparține națiunii.”

18 Articolul 7 din Constituția menționată prevede că „[o]rganele autorității publice își desfășoară activitatea în temeiul și în limitele legii”.

19 Potrivit articolului 8 alineatul 1 din Constituția poloneză, „Constituția este norma supremă a Republicii Polone”.

20 Articolul 90 alineatul (1) din aceeași Constituție prevede că „Republica Polonă poate ceda, în temeiul unui tratat, unei organizații internaționale sau unui organism internațional competențele autorităților statale în anumite chestiuni”.

21 Articolul 91 alineatele 1 și 2 din Constituția poloneză are următorul cuprins:

„1. După publicarea sa în Jurnalul Oficial al Republicii Polone, un tratat ratificat face parte integrantă din ordinea juridică națională; acesta este direct aplicabil, cu excepția cazului în care aplicarea sa depinde de promulgarea unei legi.

2. Un tratat ratificat în temeiul unei legi de autorizare prevalează față de lege atunci când aceasta este incompatibilă cu tratatul.”

22 Articolul 144 din Constituția menționată prevede:

„1. Președintele Republicii [Polone] emite acte oficiale în exercitarea atribuțiilor sale constituționale și legale.

2. Pentru a fi valide, actele oficiale ale președintelui Republicii trebuie să fie contrasemnate de președintele Consiliului de Miniștri, care își angajează astfel răspunderea în fața Sejm [(Seimul, Polonia)].

3. Dispozițiile alineatului 2 nu sunt aplicabile în următoarele cazuri:

[…]

17) numirea judecătorilor;

[…]”

23 Articolul 178 alineatul 1 din această Constituție prevede:

„Judecătorii, în exercițiul funcțiilor lor, sunt independenți și se supun numai [Constituției poloneze] și legilor.”

24 Articolul 179 din Constituția poloneză are următorul cuprins:

„Judecătorii sunt numiți de Președintele Republicii [Polone] la propunerea Krajowa Rada Sądownictwa [(Consiliul Național al Magistraturii, Polonia) (denumit în continuare „KRS”)], pentru o perioadă nedeterminată.”

25 Conform articolului 188 din această Constituție:

„Trybunał Konstytucyjny [Curtea Constituțională] se pronunță cu privire la:

1) conformitatea legilor și a tratatelor cu [Constituția poloneză];

2) conformitatea legilor cu tratatele ratificate a căror ratificare necesită autorizarea prealabilă dată printr-o lege;

3) conformitatea cu [Constituția poloneză], cu tratatele ratificate și cu legile a actelor normative care provin de la autoritățile centrale ale statului;

4) conformitatea cu [Constituția poloneză] a obiectivelor sau a activității partidelor politice;

5) sesizarea privind constituționalitatea prevăzută la articolul 79 alineatul 1.”

26 Articolul 190 din Constituția poloneză prevede:

„1. Hotărârile Trybunał Konstytucyjny [Curtea Constituțională] sunt obligatorii *erga omnes* și definitive.

2. Hotărârile Trybunał Konstytucyjny [Curtea Constituțională] referitoare la cauzele menționate la articolul 188 se publică fără întârziere în organul oficial în care a fost publicat actul normativ. În cazul în care actul nu a fost publicat, hotărârea se publică în Jurnalul Oficial al Republicii Polone «*Monitor Polski*».

3. Hotărârea Trybunał Konstytucyjny [Curtea Constituțională] produce efecte de la data publicării sale […]

[…]

5. Trybunał Konstytucyjny [Curtea Constituțională] hotărăște cu majoritate de voturi.”

27 Articolul 193 din Constituția poloneză are următorul cuprins:

„Orice instanță poate sesiza Trybunał Konstytucyjny [Curtea Constituțională] cu o chestiune de drept privind conformitatea unui act normativ cu Constituția, cu tratatele ratificate sau cu legea, atunci când soluționarea unei cauze cu care este sesizată depinde de răspunsul la această problemă.”

28 Articolul 194 din Constituția poloneză prevede:

„1. Trybunał Konstytucyjny [Curtea Constituțională] este compus din cincisprezece judecători aleși individual de Sejm [Seimul] pentru o perioadă de nouă ani dintre persoanele care se disting în ceea ce privește cunoașterea dreptului. Realegerea lor în cadrul Trybunał Konstytucyjny [Curtea Constituțională] nu este permisă.

2. Președintele și vicepreședintele Trybunał Konstytucyjny [Curtea Constituțională] sunt numiți de președintele Republicii dintre candidații prezentați de adunarea generală a judecătorilor Trybunał Konstytucyjny [Curtea Constituțională] [(denumită în continuare „adunarea generală”)].”

29 Potrivit articolului 197 din Constituția poloneză, „organizarea Trybunał Konstytucyjny [Curtea Constituțională] și procedura în fața acestuia sunt stabilite prin lege”.

Dispozițiile legislative privind organizarea și funcționarea Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională)

30 În cursul anilor 2015 și 2016, Sejm (Seimul) a adoptat mai multe legi de modificare a organizării și a funcționării Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională).

31 La 25 iunie 2015, Sejm (Seimul) a adoptat ustawa o Trybunale Konstytucyjnym (Legea privind Curtea Constituțională, Dz. U. poziția 1064, denumită în continuare „Legea din 25 iunie 2015 privind Curtea Constituțională”), care a intrat în vigoare la 30 august 2015.

32 Articolul 19 alineatele 1 și 2 din această lege prevedea:

„1. Dreptul de a prezenta un candidat pentru funcția de judecător la [Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională)] este acordat Biroului Sejm [(Seimul)] și unui grup compus din cel puțin 50 de deputați.

2. Propunerea de numire a unui candidat pentru postul de judecător al [Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională)] este adresată președintelui Sejm [Seimul] cu cel puțin trei luni înainte de data expirării mandatului în curs al unui judecător al [Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională)].”

33 Potrivit articolului 21 alineatul 1 din legea menționată, persoana aleasă în funcția de judecător al Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) trebuia să depună jurământul în fața președintelui Republicii Polone potrivit formulei prevăzute de această dispoziție.

34 Articolul 137 din Legea din 25 iunie 2015 privind Curtea Constituțională prevedea, cu titlu tranzitoriu, în privința judecătorilor Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) al căror mandat expira în cursul anului 2015, că propunerea prevăzută la articolul 19 alineatul 2 din această lege trebuia prezentată în termen de 30 de zile de la data intrării în vigoare a legii menționate.

35 La 19 noiembrie 2015, Sejm (Seimul) a adoptat, în cadrul unei proceduri de urgență, ustawa o zmianie ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Legea de modificare a Legii din 25 iunie 2015 privind Curtea Constituțională) (Dz. U. poziția 1928, denumită în continuare „Legea de modificare din 19 noiembrie 2015”), care a intrat în vigoare la 5 decembrie 2015.

36 Articolul 1 punctul 3 din această lege a modificat articolul 19 alineatul 2 din Legea din 25 iunie 2015 privind Curtea Constituțională, care a avut de atunci următorul cuprins:

„Propunerea de numire a unui candidat pentru postul de judecător al [Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională)] este adresată președintelui Sejm [Seimul] cu 30 de zile înainte de data expirării mandatului unui judecător al [Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională)].”

37 Articolul 1 punctul 4 litera a) din Legea de modificare din 19 noiembrie 2015 a modificat articolul 21 alineatul 1 din Legea din 25 iunie 2015 privind Curtea Constituțională, care a avut de atunci următorul cuprins:

„Persoana aleasă în funcția de judecător al [Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională)] depune jurământul în fața președintelui Republicii [Polone] în termen de 30 de zile de la data alegerii sale […]”

38 Articolul 1 punctul 4 litera b) din Legea de modificare din 19 noiembrie 2015 a introdus în Legea din 25 iunie 2015 privind Curtea Constituțională articolul 21 alineatul 1a, având următorul cuprins:

„Depunerea jurământului marchează începutul mandatului judecătorului [Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională)].”

39 Articolul 1 din Legea de modificare din 19 noiembrie 2015 a abrogat, prin punctul 5, articolul 137 din Legea din 25 iunie 2015 privind Curtea Constituțională și a introdus, prin punctul 6, în această din urmă lege, articolul 137a, care prevedea, în ceea ce privește judecătorii Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) al căror mandat expira în cursul anului 2015, că propunerea menționată la articolul 19 alineatul 2 trebuia prezentată în termen de șapte zile de la data intrării în vigoare a acestui articol 137a.

40 Articolul 2 din Legea de modificare din 19 noiembrie 2015 a prevăzut următoarele:

„Mandatul actualului președinte și al actualului vicepreședinte al [Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională)] expiră la trei luni de la data intrării în vigoare a legii.”

41 La 22 iulie 2016, Sejm (Seimul) a adoptat ustawa o Trybunale Konstytucyjnym (Legea privind Curtea Constituțională) (Dz. U. poziția 1157, denumită în continuare „Legea din 22 iulie 2016 privind Curtea Constituțională”), destinată să înlocuiască Legea din 25 iunie 2015 privind Curtea Constituțională și care trebuia să intre în vigoare la 16 august 2016.

42 Articolul 16 alineatele 4 și 7 din Legea din 22 iulie 2016 privind Curtea Constituțională avea următorul cuprins:

„4. Partea din sesiunea adunării generale referitoare la alegerea candidaților pentru postul de președinte sau de vicepreședinte al [Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională)] este prezidată de judecătorul [Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională)] cel mai în vârstă care participă la adunarea generală.

[…]

7. Se procedează la alegerea candidaților dacă cel puțin zece judecători din numărul total de judecători al [Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională)], astfel cum este definit la articolul 194 alineatul 1 din [Constituția poloneză], participă la adunarea generală. Fiecare judecător al [Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională)] care participă la procedura de alegere dispune de un singur vot și poate vota pentru un singur candidat.”

43 Potrivit articolului 90 din Legea din 22 iulie 2016 privind Curtea Constituțională:

„Președintele [Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională)] include în completele de judecată judecătorii [Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională)] care au depus jurământul în fața președintelui Republicii [Polone], dar care nu și-au preluat încă funcția la data intrării în vigoare a prezentei legi, și le atribuie cauze.”

44 Prin hotărârea din 11 august 2016 (cauza K 39/16), Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) a statuat că articolul 90 din Legea din 22 iulie 2016 privind Curtea Constituțională era incompatibil cu articolul 194 alineatul 1 din Constituția poloneză.

45 La 13 decembrie 2016, Sejm (Seimul) a adoptat ustawa przepisy wprowadzające ustawę o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym oraz o statusie sędziów Trybunału Konstytucyjnego (Legea privind dispozițiile introductive ale Legii privind organizarea Curții Constituționale și procedura în fața acesteia și ale Legii privind statutul judecătorilor Curții Constituționale) (Dz. U. poziția 2074, denumită în continuare „Legea privind dispozițiile introductive”), care a intrat în vigoare, în ceea ce privește unele dintre aceste dispoziții, la 20 decembrie 2016.

46 Articolul 3 din această lege a abrogat Legea din 22 iulie 2016 privind Curtea Constituțională.

47 Articolul 18 din Legea privind dispozițiile introductive prevede că președintele Republicii Polone poate încredința exercitarea funcției de președinte al Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) unui judecător al acestei instanțe.

48 Articolul 20 din această lege prevede:

„Judecătorul care îndeplinește funcția de președinte al [Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională)] desfășoară, în termen de o lună din ziua următoare datei promulgării prezentei legi, procedura de prezentare în fața președintelui Republicii Polone a candidaților pentru postul de președinte al [Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională)] în condițiile prevăzute la articolul 21.”

49 Articolul 21 din legea menționată, care stabilește procedura de desemnare a candidaților pentru postul de președinte al Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) în vederea prezentării lor președintelui Republicii Polone, prevede:

„1. Judecătorul care îndeplinește funcția de președinte al [Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională)] convoacă fără întârziere o reuniune a adunării generale cu privire la prezentarea în fața președintelui Republicii Polone a unor candidați la postul de președinte al [Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională)] și notifică judecătorilor [Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională)] data acestei reuniuni.

2. Judecătorii [Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională)] care au depus jurământul în fața președintelui Republicii Polone participă la reuniunea menționată la alineatul 1. Judecătorul care îndeplinește funcția de președinte al [Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională)] stabilește ordinea de zi și prezidează ședința.

3. Adunarea generală selectează candidații pentru postul de președinte al [Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională)] prin vot, în conformitate cu principiile enunțate la alineatele 4-9.

4. Orice judecător al [Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională)] menționat la alineatul 2 poate participa la procedura de selecție a candidaților pentru postul de președinte al [Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională)]. Judecătorul care îndeplinește funcția de președinte al [Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională)] înregistrează candidaturile începând din ziua publicării datei reuniunii adunării generale menționate la alineatul 1 și până la deschiderea respectivei ședințe.

5. Numele și prenumele judecătorilor [Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională)] propuși în conformitate cu alineatul 4 se înscriu pe buletinul de vot în ordine alfabetică. Candidaturile propuse fac obiectul unui vot comun. Votul este valabil dacă semnul „x” sau „+” (două linii care se intersectează) figurează în caseta prevăzută în acest scop pe buletinul de vot lângă numele unui judecător al [Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională)]. Votul este secret.

[…]

7. Adunarea generală prezintă drept candidați la postul de președinte al [Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională)], sub forma unei rezoluții, toți judecătorii [Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională)] care au obținut cel puțin cinci voturi cu ocazia votului menționat la alineatul 5.

8. În cazul în care numărul necesar de voturi menționat la alineatul 7 este obținut de un singur judecător al [Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională)], adunarea generală prezintă drept candidați la postul de președinte al [Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională)], sub forma unei rezoluții, judecătorul [Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională)] care a obținut numărul necesar de minim cinci voturi și judecătorul [Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională)] care a obținut cea mai mare susținere dintre judecătorii [Curții Constituționale] ce nu au atins numărul necesar de cel puțin cinci voturi.

9. Atunci când, în cazul menționat la alineatul 8, mai mult de un judecător al [Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională)] a obținut cea mai mare susținere dintre judecătorii

[Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională)] care nu au obținut numărul necesar de voturi conform alineatului 7, adunarea generală, inclusiv judecătorul [Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională)] care a obținut cel puțin cinci voturi, prezintă drept candidați la postul de președinte al [Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională)], sub forma unei rezoluții, toți judecătorii [Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională)] care au obținut același număr cel mai ridicat de voturi.

[…]

11. În cazul în care procedura prevăzută la alineatele 4-9 nu a condus la desemnarea a cel puțin doi judecători ai [Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională)] drept candidați ai adunării generale pentru postul de președinte al [Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională)], judecătorul care îndeplinește funcția de președinte al [Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională)] suspendă ședința și convoacă din nou adunarea generală în vederea prezentării candidaților la postul de președinte al [Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională)].

[…]”

Istoricul litigiului

Procedurile referitoare la numirea a trei judecători și a președintei Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională)

Procedura referitoare la numirea a trei judecători ai Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) în luna decembrie 2015

50 Prin rezoluțiile din 8 octombrie 2015 adoptate în cursul celei de a șaptea legislaturi, Sejm (Seimul) a ales cinci persoane în posturi de judecător al Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională). Trei dintre acestea, și anume R.H., A.J. și K.Ś., trebuiau să înlocuiască judecători al căror mandat expira la 6 noiembrie 2015, iar două dintre acestea trebuiau să înlocuiască judecători al căror mandat expira în luna decembrie 2015.

51 A opta legislatură a Sejm (Seimul), rezultată în urma alegerilor parlamentare din 25 octombrie 2015, a organizat prima sa sesiune la 12 noiembrie 2015. La 25 noiembrie 2015, Sejm (Seimul) a adoptat cinci rezoluții prin care a constatat „lipsa efectelor juridice” ale rezoluțiilor din 8 octombrie 2015 și a solicitat președintelui Republicii Polone să se abțină de la a primi jurământul persoanelor alese prin aceste rezoluții.

52 Prin rezoluțiile din 2 decembrie 2015, Sejm (Seimul) a ales cinci persoane în posturi de judecător al Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională). Trei dintre acestea, și anume H.C., L.M. și M.M., trebuiau să înlocuiască judecătorii al căror mandat expirase la 6 noiembrie 2015, iar două dintre acestea trebuiau să înlocuiască judecătorii al căror mandat expira în luna decembrie 2015. La 3 și la 9 decembrie 2015, aceste cinci persoane au depus jurământul în fața președintelui Republicii Polone. Totuși, la 3 decembrie 2015, președintele Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) a refuzat ca patru dintre acești judecători autorizați să facă parte din complet până la clarificarea validității alegerii lor de către Sejm (Seimul).

53 Prin hotărârea din 3 decembrie 2015 (cauza K 34/15), Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) s-a pronunțat cu privire la o obiecție de neconstituționalitate a mai multor dispoziții ale Legii din 25 iunie 2015 privind Curtea Constituțională. Această instanță a statuat în esență că, în conformitate cu articolul 194 alineatul 1 din Constituția poloneză, revenea Sejm (Seimul) în exercițiu în cursul legislaturii în care expirase mandatul de nouă ani al unui judecător al Curții Constituționale sarcina de a alege un nou judecător. În aceste condiții, ea a concluzionat printre altele că articolul 137 din Legea din 25 iunie 2015 privind Curtea Constituțională era constituțional în măsura în care îi privea pe judecătorii Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) al căror mandat expirase la 6 noiembrie 2015, dar neconstituțional în măsura în care îi privea pe judecătorii acestei instanțe al căror mandat înceta în luna decembrie 2015.

54 În consecință, Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) a statuat că alegerea, la 8 octombrie 2015, în cadrul celei de a șaptea legislaturi a Sejm (Seimul), a trei judecători care urmau să îi înlocuiască pe judecătorii al căror mandat trebuia să înceteze la 6 noiembrie 2015 era validă. În plus, această instanță a subliniat că președintele Republicii Polone era obligat să primească jurământul de la acești trei judecători, el nedispunând de nicio putere discreționară în această privință. În schimb, instanța menționată a subliniat că Sejm (Seimul) nu avea dreptul să aleagă, în cadrul celei de a șaptea legislaturi, doi judecători pentru a-i înlocui pe judecătorii al căror mandat trebuia să expire în luna decembrie 2015.

55 Prin hotărârea din 9 decembrie 2015 (cauza K 35/15), Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) a declarat incompatibil cu articolul 194 alineatul 1 din Constituția poloneză coroborat cu articolul 7 din aceasta articolul 1 punctul 6 din Legea de modificare din 19 noiembrie 2015, în măsura în care, în esență, articolul 137a pe care acesta l-a introdus în Legea din 25 iunie 2015 privind Curtea Constituțională prevedea alegerea, în cadrul celei de a opta legislaturi a Sejm (Seimul), a unor judecători care să îi înlocuiască pe cei al căror mandat expirase în cursul celei de a șaptea legislaturi. În schimb, această instanță a confirmat, la fel ca în hotărârea sa din 3 decembrie 2015, conformitatea cu Constituția poloneză a articolului 137 din Legea din 25 iunie 2015 privind Curtea Constituțională ca temei juridic pentru alegerea de către Sejm (Seimul), în cadrul celei de a șaptea legislaturi, a trei judecători care să îi înlocuiască pe judecătorii al căror mandat expirase la 6 noiembrie 2015. În plus, aceasta a statuat că alegerea, în cadrul celei de a opta legislaturi, în temeiul articolului 137a din Legea din 25 iunie 2015 privind Curtea Constituțională, provenit din Legea de modificare din 19 noiembrie 2015, a trei judecători care urmau să îi înlocuiască pe cei al căror mandat expirase la 6 noiembrie 2015 ar avea ca efect creșterea la optsprezece a numărului de judecători care fac parte din compunerea Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională).

56 În pofida acestor două hotărâri ale Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională), niciuna dintre cele trei persoane alese la 8 octombrie 2015 de Sejm (Seimul) pentru a înlocui judecătorii al căror mandat expirase la 6 noiembrie 2015 nu a depus jurământul în fața președintelui Republicii Polone și nu și-a preluat funcția în cadrul acestei instanțe.

57 La 12 ianuarie 2016, A.R., la acea dată președinte al Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională), le-a autorizat pe cele două persoane alese de Sejm (Seimul) la 2 decembrie 2015 pentru a-i înlocui pe cei doi judecători al căror mandat expirase în luna decembrie 2015 să facă parte din compunerea Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională).

58 La 19 decembrie 2016, mandatul lui A.R. în calitate de președinte al Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) a încetat.

59 La 20 decembrie 2016, în conformitate cu articolul 18 din Legea privind dispozițiile introductive, președintele Republicii Polone a încredințat exercitarea funcției de președinte al Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) judecătoarei J.P. În aceeași zi, J.P. i-a autorizat pe H.C., L.M. și M.M., care fuseseră aleși de Sejm (Seimul) la 2 decembrie 2015 pentru a-i înlocui pe cei trei judecători al căror mandat expirase la 6 noiembrie 2015, să facă parte din compunerea Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională).

60 Întrucât doi judecători ai Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) au decedat în lunile iulie și decembrie 2017, Sejm (Seimul) a ales, pentru a-i înlocui, la 19 septembrie 2017 și la 30 ianuarie 2018, doi noi judecători. Niciunul dintre aceștia nu era unul dintre cei trei judecători care fuseseră aleși la 8 octombrie 2015 pentru a-i înlocui pe judecătorii al căror mandat expirase la 6 noiembrie 2015.

61 Prin Hotărârea din 7 mai 2021, Xero Flor w Polsce sp. z o.o. împotriva Poloniei (CE:ECHR:2021:0507JUD000490718, § 290 și 291), Curtea Europeană a Drepturilor Omului, sesizată de o societate a cărei cale de atac privind constituționalitatea fusese respinsă de Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională), a statuat că numirea în cadrul acestei instanțe a lui M.M., unul dintre judecătorii care au făcut parte din colegiul care examinase calea de atac privind constituționalitatea formulată de acea societate, fusese afectată de neregularități grave, încălcând însăși esența dreptului la o „instanță instituită de lege” consacrat la articolul 6 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, semnată la Roma la 4 noiembrie 1950 (denumită în continuare „CEDO”). Această instanță a concluzionat că reclamanta a fost privată de acest drept din cauza participării lui M.M. la procedura în fața Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională).

62 Pentru a ajunge la această concluzie, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că a existat o încălcare vădită a dreptului polonez în ceea ce privește numirea judecătorilor Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) atât de către Sejm (Seimul), cât și de către președintele Republicii Polone. Aceasta a subliniat că, la 2 decembrie 2015, în cadrul celei de a opta legislaturi, Sejm (Seimul) a ales trei persoane în posturi de judecător la Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională), printre care M.M., pentru a-i înlocui pe cei trei judecători al căror mandat expirase la 6 noiembrie 2015, în condițiile în care aceste posturi erau deja ocupate de trei persoane alese de Sejm (Seimul) la 8 octombrie 2015, în cadrul celei de a șaptea legislaturi. Pe de altă parte, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a arătat că președintele Republicii Polone refuzase depunerea jurământului de către cele trei persoane alese la 8 octombrie 2015, cu toate că primise jurământul celor trei persoane alese la 2 decembrie 2015 (§ 261-270 și 275).

63 Curtea Europeană a Drepturilor Omului a considerat că încălcarea astfel săvârșită privea o normă fundamentală a dreptului polonez aplicabil alegerii judecătorilor Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională), și anume articolul 194 alineatul 1 din Constituția poloneză, și că această încălcare era de o asemenea gravitate încât compromitea legitimitatea procesului electoral și aducea atingere însăși esenței dreptului la o „instanță instituită de lege”, precum și principiului statului de drept (§ 276-287).

Procedura referitoare la numirea președintei Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională)

64 La 20 decembrie 2016, la ora 9.30, J.P., căreia tocmai i se încredințase exercitarea funcției de președintă a Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională), a convocat o reuniune a adunării generale pentru aceeași zi la ora 13.30, în vederea alegerii candidaților pentru postul de președinte al acestei instanțe care urmau să fie prezentați președintelui Republicii Polone. Unul

dintre judecători a solicitat amânarea adunării generale, explicând că, având în vedere termenul scurt de convocare, adunarea judecătorilor nu era în măsură să participe la adunarea generală. J.P. nu a admis această cerere.

65 Dintre cei paisprezece judecători ai Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) care au fost astfel prezenți la adunarea generală, numai șase judecători, printre care H.C., L.M. și M.M., au acceptat atunci să participe la alegerea candidaților pentru postul de președinte al instanței menționate. Întrucât J.P. a obținut cinci voturi, iar M.M. un vot, aceștia au fost prezentați președintelui Republicii Polone în calitate de candidați la acest post.

66 La 21 decembrie 2016, președintele Republicii Polone a numit-o pe J.P. în funcția de președintă a Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională).

Hotărârile Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) din 14 iulie 2021 și din 7 octombrie 2021

67 La 14 iulie 2021 și la 7 octombrie 2021, Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) a pronunțat două hotărâri privind compatibilitatea cu Constituția poloneză a jurisprudenței Curții referitoare în special la obligația Republicii Polone care decurge din articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE de a asigura o protecție jurisdicțională efectivă (denumite în continuare „hotărârile în litigiu”).

Hotărârea din 14 iulie 2021

68 La 14 iulie 2021, Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) a pronunțat hotărârea în cauza P 7/20, ale cărei motive au fost publicate la 7 octombrie 2021 (denumită în continuare „hotărârea din 14 iulie 2021”).

69 În această hotărâre, Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională), sesizată de Izba Dyscyplinarna (Camera disciplinară) a Sąd Najwyższy (Curtea Supremă, Polonia) (denumită în continuare „Camera disciplinară”), a examinat problema compatibilității cu Constituția poloneză a măsurilor provizorii impuse Republicii Polone prin Ordonanța din 8 aprilie 2020, Comisia/Polonia (C-791/19 R, EU:C:2020:277), în special a celei prin care era obligată să suspende aplicarea dispozițiilor legislative care conferă acestei camere competența în cauzele disciplinare referitoare la judecători.

70 Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) a statuat că, „în măsura în care [Curtea] impune obligații *ultra vires* Republicii Polone, în calitate de stat membru al Uniunii Europene, prin adoptarea unor măsuri provizorii referitoare la organizarea și la competența instanțelor poloneze și la procedura în fața acestor instanțe, articolul 4 alineatul (3) al doilea paragraf TUE coroborat cu articolul 279 TFUE este contrar articolului 2, articolului 7, articolului 8 alineatul 1 și articolului 90 alineatul 1 coroborate cu articolul 4 alineatul 1 din Constituția [poloneză], astfel încât nu intră sub incidența principiilor supremației și aplicării directe prevăzute la articolul 91 alineatele 1-3 din Constituția [poloneză]”.

71 În ceea ce privește efectele hotărârii din 14 iulie 2021, Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) a statuat că „normele create […] de Curte” care au fost adoptate *ultra vires* erau contrare Constituției poloneze. În plus, această instanță a arătat următoarele:

„În conformitate cu articolul 190 alineatul 1 din Constituția [poloneză], prezenta hotărâre, care constată incompatibilitatea ierarhică a normei contestate cu Constituția [poloneză], este definitivă și universal obligatorie. Hotărârea Trybunał Konstytucyjny [(Curtea Constituțională)] se adresează tuturor destinatarilor care aplică dreptul [Uniunii] pe teritoriul Republicii Polone. […] Hotărârea Trybunał Konstytucyjny [(Curtea Constituțională)] are efecte *ex tunc* și este de natură aplicativă. Decizia potrivit căreia un act al Uniunii impune obligații *ultra vires* Republicii Polone în ceea ce privește organizarea și competența instanțelor sale, precum și procedura în fața acestora implică faptul că, în această privință, norma examinată de instanță nu are niciun efect juridic pe teritoriul Republicii Polone. În special, principiul efectului direct (aplicarea directă) și principiul supremației dreptului Uniunii asupra legilor naționale, prevăzute la articolul 91 alineatele 1-3 din Constituția [poloneză], nu se aplică actelor normative emise *ultra vires* de organele, instituțiile și entitățile organizaționale ale Uniunii.”

Hotărârea din 7 octombrie 2021

72 La 7 octombrie 2021, Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională), sesizată de președintele Consiliului de Miniștri și întrunită în ședință plenară, a pronunțat hotărârea în cauza K 3/21 (denumită în continuare „hotărârea din 7 octombrie 2021”), ale cărei motive au fost publicate la 16 noiembrie 2022 și al cărei dispozitiv, publicat la rândul său la 12 octombrie 2021, enunță:

„1. Articolul 1 primul și al doilea paragraf coroborat cu articolul 4 alineatul (3) TUE […], în măsura în care Uniunea Europeană, instituită de state egale și suverane, creează «o uniune tot mai profundă între popoarele Europei», a cărei integrare, întemeiată pe dreptul Uniunii și pe interpretarea acestuia din urmă de către [Curte], trece la o «nouă etapă», în care:

a) organele Uniunii Europene acționează în afara limitelor competențelor care le-au fost conferite de Republica Polonă prin tratate;

b) Constituția [poloneză] nu este norma supremă a Republicii Polone care beneficiază de supremație în ceea ce privește validitatea și aplicarea;

c) Republica Polonă nu poate funcționa ca un stat suveran și democratic,

este contrar articolului 2, articolului 8 și articolului 90 alineatul 1 din Constituția [poloneză].

2. Articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf [TUE], în măsura în care, pentru a garanta o protecție jurisdicțională efectivă în domeniile reglementate de dreptul Uniunii, conferă instanțelor naționale (instanțelor de drept comun, instanțelor administrative, instanțelor militare și Sąd Najwyższy [(Curtea Supremă)] competențe pentru:

a) a înlătura dispozițiile Constituției [poloneze] în cadrul procesului lor decizional, este contrar articolului 2, articolului 7, articolului 8 alineatul 1, articolului 90 alineatul 1 și articolului 178 alineatul 1 din Constituția [poloneză];

b) a-și întemeia deciziile pe dispoziții care, fiind abrogate de Sejm [(Seimul)] și/sau considerate contrare Constituției [poloneze] de către Trybunał Konstytucyjny [Curtea Constituțională], nu mai sunt în vigoare, este contrar articolului 2, articolului 7, articolului 8 alineatul 1, articolului 90 alineatul 1, articolului 178 alineatul 1 și articolului 190 alineatul 1 din Constituția [poloneză].

3. Articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf și articolul 2 [TUE], în măsura în care, pentru a garanta o protecție jurisdicțională efectivă în domeniile reglementate de dreptul Uniunii și pentru a asigura independența judecătorilor, conferă instanțelor naționale (instanțelor de drept comun, instanțelor administrative, instanțelor militare și Sąd Najwyższy [(Curtea Supremă)]) competențe pentru:

a) controlul legalității procedurii de numire a judecătorilor, inclusiv al legalității actului prin care președintele Republicii Polone numește un judecător, sunt contrare articolului 2, articolului 8 alineatul 1, articolului 90 alineatul 1 și articolului 179 coroborate cu articolul 144 alineatul 3 punctul 17 din Constituția [poloneză];

b) controlul legalității unei rezoluții prin care [KRS] prezintă Președintelui Republicii [Polone] o propunere de numire a unui judecător, sunt contrare articolului 2, articolului 8 alineatul 1, articolului 90 alineatul 1 și articolului 186 alineatul 1 din Constituția [poloneză];

c) a se pronunța cu privire la caracterul defectuos al procesului de numire a unui judecător și, în consecință, pentru a refuza recunoașterea statutului de judecător unei persoane numite în funcția de judecător în conformitate cu articolul 179 din Constituția [poloneză], sunt contrare articolului 2, articolului 8 alineatul 1, articolului 90 alineatul 1 și articolului 179 coroborate cu articolul 144 alineatul 3 punctul 17 din Constituția [poloneză]."

Procedura precontencioasă

73 La 22 decembrie 2021, Comisia a adresat Republicii Polone o scrisoare de punere în întârziere.

74 În această scrisoare, Comisia a arătat că, având în vedere interpretarea Constituției poloneze efectuată de Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională), în special în hotărârile în litigiu, Republica Polonă nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul articolului 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE și al principiilor generale ale autonomiei, supremației, efectivității și aplicării uniforme a dreptului Uniunii și nu a respectat efectul obligatoriu al hotărârilor Curții. Comisia a apreciat de asemenea că Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) nu îndeplinea cerința unei instanțe judecătorești independente și imparțiale, constituită în prealabil prin lege, și că, tot cu privire la acest aspect, statul membru menționat nu și-a îndeplinit obligația care îi revine în temeiul articolului 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE.

75 În răspunsul din 18 februarie 2022, Republica Polonă a contestat criticile invocate de Comisie.

76 Prin scrisoarea din 15 iulie 2022, Comisia a adresat un aviz motivat Republicii Polone și a arătat că:

– în lumina interpretării Constituției poloneze efectuate de Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională), în special în hotărârile în litigiu, aceasta nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul articolului 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE;

– în lumina interpretării Constituției poloneze efectuate de Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională), în special în hotărârile în litigiu, aceasta nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul principiilor generale ale autonomiei, supremației, efectivității și aplicării uniforme a dreptului Uniunii și în temeiul principiului efectului obligatoriu al hotărârilor Curții;

– aceasta nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul articolului 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE întrucât Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională), din cauza unor neregularități care au afectat procedurile de numire a trei judecători în luna decembrie 2015 și a președintei sale în luna decembrie 2016, nu mai îndeplinea cerințele unei instanțe judecătorești independente și imparțiale, constituită în prealabil prin lege.

77 În răspunsul său din 14 septembrie 2022, Republica Polonă a susținut că toate aceste critici erau nefondate.

78 În aceste condiții, Comisia a decis să introducă prezenta acțiune.

Procedura în fața Curții

79 Prin deciziile președintelui Curții din 23 octombrie 2023 și, respectiv, din 7 noiembrie 2023, au fost admise cererile de intervenție în susținerea concluziilor Comisiei formulate de Regatul Belgiei și de Regatul Țărilor de Jos.

Cu privire la acțiune

80 Acțiunea Comisiei cuprinde trei motive.

81 Prin intermediul primului și al celui de al doilea motiv, Comisia arată că hotărârile în litigiu încalcă obligațiile care revin Republicii Polone în temeiul, pe de o parte, al articolului 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE și, pe de altă parte, al principiilor autonomiei, supremației, efectivității și aplicării uniforme a dreptului Uniunii, precum și al principiului efectului obligatoriu al hotărârilor Curții. Al treilea motiv este întemeiat pe încălcarea articolului 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE ca urmare a unor neregularități care au afectat procedurile de numire a trei membri ai Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) în luna decembrie 2015 și a președintei acestei instanțe în luna decembrie 2016.

82 În memoriul său în apărare, Republica Polonă a solicitat Curții respingerea acțiunii ca nefondată în totalitate. Totuși, în memoriul său în duplică, acest stat membru a retras în mod explicit memoriul în apărare menționat și a admis pe deplin motivele invocate de Comisie, subliniind că împărtășea argumentele prezentate de această instituție.

83 În aceste condiții, faptele care stau la baza încălcării reproșate prin prezenta acțiune pot fi considerate ca fiind dovedite [a se vedea în acest sens Hotărârea din 7 decembrie 2023, Comisia/Ungaria (Colectarea apelor urbane reziduale), C-587/22, EU:C:2023:963, punctul 27].

84 Totuși, este de competența Curții să constate dacă există sau nu există neîndeplinirea obligațiilor imputată, chiar dacă statul vizat nu contestă sau nu mai contestă această neîndeplinire a obligațiilor (a se vedea în acest sens Hotărârea din 16 ianuarie 2014, Comisia/Spania, C-67/12, EU:C:2014:5, punctul 30, precum și Hotărârea din 14 septembrie 2017, Comisia/Grecia, C-320/15, EU:C:2017:678, punctul 21).

Cu privire la primul motiv

Argumentația părților

85 Prin intermediul primului motiv, care cuprinde două aspecte, Comisia susține că Republica Polonă nu și-a îndeplinit obligația care îi revine în temeiul articolului 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE de a asigura o protecție jurisdicțională efectivă în domeniile reglementate de dreptul Uniunii. Această neîndeplinire a obligațiilor ar rezulta din interpretarea Constituției poloneze efectuată de Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) în cele două hotărâri în litigiu.

86 În susținerea primului aspect al primului motiv, Comisia invocă incompatibilitatea cu articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE a hotărârii din 7 octombrie 2021.

87 Potrivit acestei instituții, din cuprinsul punctelor 2 și 3 din dispozitivul hotărârii menționate rezultă că Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) a respins interpretarea articolului 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE reținută în jurisprudența Curții, în special în cea rezultată din Hotărârea din 2 martie 2021, A.B. ș.a. (Numirea judecătorilor la Curtea Supremă – Căi de atac) (C-824/18, EU:C:2021:153), și din Hotărârea din 6 octombrie 2021, W.Ż. (Camera de control extraordinar și cauze publice a Curții Supreme – Numire) (C-487/19, EU:C:2021:798).

88 Din această jurisprudență ar reieși că articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE se opune limitării și, *a fortiori*, eliminării controlului jurisdicțional al unor rezoluții precum cele adoptate de KRS în cadrul procedurilor de numire a judecătorilor la Sąd Najwyższy (Curtea Supremă). Ar rezulta de asemenea din această jurisprudență că verificarea legalității procedurilor respective de numire ar face parte integrantă din cerința, enunțată de dreptul Uniunii, a unei „instanțe judecătorești constituite în prealabil prin lege”, astfel încât instanțele naționale ar fi autorizate, atunci când apreciază legalitatea unei hotărâri judecătorești, să verifice legalitatea procedurii de numire a judecătorului care a pronunțat o hotărâre contestată.

89 Or, în primul rând, Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) ar fi considerat, la punctul 2 litera b) și la punctul 3 litera b) din dispozitiv, precum și la punctele 6.2, 6.4, 6.5, 8.3 și 8.5 din motivarea în drept a hotărârii din 7 octombrie 2021, ca fiind incompatibile cu articolele 2 și 7, cu articolul 8 alineatul 1, cu articolul 90 alineatul 1, cu articolul 178 alineatul 1, cu articolul 186 alineatul 1 și cu articolul 190 alineatul 1 din Constituția poloneză efectele care decurg din aplicarea de către instanțele naționale a articolului 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, astfel cum a fost interpretat de Curte în Hotărârea din 2 martie 2021, A.B. ș.a. (Numirea judecătorilor la Curtea Supremă – Căi de atac) (C-824/18, EU:C:2021:153). Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) și-ar fi întemeiat concluziile pe propria interpretare a articolului 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, fără a ține seama de cea a Curții, și ar fi respins competența instanțelor naționale, care decurge din această dispoziție, pe de o parte, de a soluționa litigiile pe baza unor dispoziții naționale care nu mai sunt în vigoare ca urmare a abrogării lor de către legiuitorul național sau a declarării neconstituționalității lor de către Trybunał Konstytucyjny (Curtea

Constituțională), precum și, pe de altă parte, de a aprecia legalitatea unei rezoluții a KRS prin care se propune președintelui Republicii Polone să numească candidații care sunt menționați în aceasta pe posturi de judecători.

90 În al doilea rând, Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) ar fi considerat, la punctul 3 literele a) și c) din dispozitivul hotărârii din 7 octombrie 2021, ca fiind incompatibilă cu articolul 2, cu articolul 8 alineatul 1, cu articolul 90 alineatul 1 și cu articolul 179 coroborate cu articolul 144 alineatul 3 punctul 17 din Constituția poloneză competența instanțelor naționale, astfel cum rezultă din jurisprudența Curții referitoare la articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, de a controla legalitatea procedurii de numire a unui judecător, de a se pronunța cu privire la caracterul defectuos al procesului de numire a unui judecător și de a considera neavenită decizia pronunțată de un judecător numit în cadrul unei astfel de proceduri.

91 În această privință, din cuprinsul punctelor 6.4 și 8.4 din motivarea în drept a acestei hotărâri ar rezulta că Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) ar fi considerat ca fiind incompatibilă cu Constituția poloneză interpretarea articolului 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE reținută de Curte în Hotărârea din 6 octombrie 2021, W.Ż. (Camera de control extraordinar și cauze publice a Curții Supreme – Numire) (C-487/19, EU:C:2021:798), potrivit căreia instanțele naționale sunt autorizate, în temeiul acestei dispoziții, să verifice, în cazuri specifice, legalitatea procesului de numire a unui judecător în lumina cerințelor care decurg din aceasta.

92 Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) s-ar fi întemeiat și în acest caz pe propria interpretare a articolului 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, fără a ține seama de jurisprudența Curții. Acesta ar contesta, în general, posibilitatea instanțelor naționale de a verifica, în temeiul articolului 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, legalitatea unei proceduri de numire a unui judecător pentru a asigura o protecție jurisdicțională efectivă. Or, faptul că o asemenea posibilitate ar fi exclusă în general ar fi incompatibil cu cerința unei „instanțe judecătorești constituite în prealabil prin lege” în sensul dreptului Uniunii, întemeiată în mod specific pe o apreciere a legalității procedurii de numire a judecătorilor, astfel cum a fost interpretată în special în Hotărârea din 26 martie 2020, Reexaminare Simpson/Consiliul și HG/Comisia (C-542/18 RX-II și C-543/18 RX-II, EU:C:2020:232), și în Hotărârea din 6 octombrie 2021, W.Ż. (Camera de control extraordinar și cauze publice a Curții Supreme – Numire) (C-487/19, EU:C:2021:798).

93 În susținerea celui de al doilea aspect al primului motiv, Comisia invocă incompatibilitatea cu articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE a hotărârii din 14 iulie 2021.

94 În această hotărâre, Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) ar fi statuat că, în conformitate cu principiul cooperării loiale prevăzut la articolul 4 alineatul (3) TUE, măsurile provizorii impuse de Curte în temeiul articolului 279 TFUE pot numai să fie aplicate direct de organele unui stat membru, în special de instanțe, atunci când aceste măsuri intră sub incidența „principiului delegării competențelor către Uniune” și respectă identitatea constituțională a statului membru în cauză, precum și principiile subsidiarității și proporționalității.

95 Or, în speță, Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) ar fi considerat că măsurile provizorii referitoare la organizarea și la funcționarea instanțelor poloneze și la procedura în fața acestora, prevăzute de Ordonanța din 8 aprilie 2020, Comisia/Polonia (C-791/19 R, EU:C:2020:277), ar fi fost adoptate *ultra vires*, în măsura în care tratatele nu ar conferi Uniunii o competență în ceea ce privește organizarea și competențele instanțelor poloneze, precum și procedura în fața acestor instanțe, ele reflectând identitatea constituțională a Republicii Polone.

96 În plus, Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) ar fi considerat că aceste măsuri provizorii ar încălca principiile subsidiarității și proporționalității, întrucât ar interfera în mod disproporționat în organizarea puterii judecătorești poloneze, privând judecătorii Camerei disciplinare de posibilitatea de a se pronunța cu privire la cauze disciplinare, ceea ce ar fi contrar principiului independenței judecătorilor.

97 Comisia consideră că Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) a încălcat în mod vădit dreptul la protecție jurisdicțională efectivă consacrat la articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE apreciind că Curtea s-a pronunțat *ultra vires* și repunând astfel în discuție competența acesteia de a dispune măsuri provizorii în temeiul articolului 279 TFUE, atunci când aceste măsuri se dovedesc necesare pentru a asigura o protecție jurisdicțională efectivă în fața unei instanțe judecătorești independente, imparțiale și constituite în prealabil prin lege. Interpretarea Constituției poloneze efectuată de Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) s-ar opune recunoașterii efectului obligatoriu al unor asemenea măsuri provizorii dispuse de Curte, ceea ce ar constitui o încălcare vădită a cerințelor prevăzute la articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, astfel cum a fost interpretat de Curte.

98 Argumentația Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) potrivit căreia, în vederea menținerii independenței judecătorilor polonezi, acesta se opune interpretării articolului 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE efectuate de Curte și măsurilor sale provizorii menite să asigure aplicarea acestei dispoziții ar trebui respinsă. Astfel, după cum ar fi explicat Curtea în Ordonanța din 8 aprilie 2020, Comisia/Polonia (C-791/19 R, EU:C:2020:277), măsurile provizorii solicitate de Comisie urmăreau tocmai să mențină independența judecătorilor instanțelor poloneze, iar nu să o slăbească.

99 Republica Polonă consideră că primul motiv este întemeiat.

Aprecierea Curții

100 Înainte de a începe examinarea primului motiv, trebuie amintit că obligația statelor membre de a respecta dispozițiile tratatelor se impune tuturor autorităților, inclusiv tuturor autorităților judiciare în cadrul competențelor lor. Astfel, o neîndeplinire a obligațiilor din partea unui stat membru poate fi, în principiu, constatată în temeiul articolului 258 TFUE oricare ar fi organul acestui stat a cărui acțiune sau inacțiune este la originea neîndeplinirii obligațiilor, chiar dacă este vorba despre o instituție independentă din punct de vedere constituțional [a se vedea în acest sens Hotărârea din 4 octombrie 2018, Comisia/Franța (Impozit anticipat pe bunuri mobile), C-416/17, EU:C:2018:811, punctele 106 și 107, precum și jurisprudența citată].

101 În aceste condiții, jurisprudența instanței constituționale a unui stat membru poate face obiectul unei acțiuni în constatarea neîndeplinirii obligațiilor atunci când poate constitui o neîndeplinire din partea acestui stat membru a obligațiilor sale care decurg din dreptul Uniunii.

– *Cu privire la primul aspect al primului motiv*

102 Potrivit unei jurisprudențe constante, deși organizarea justiției în statele membre, inclusiv instituirea, compunerea, competențele și funcționarea instanțelor naționale, intră în competența acestor state, totuși, în exercitarea acestei competențe, statele membre sunt ținute să respecte obligațiile care decurg pentru ele din dreptul Uniunii, în special din articolele 2 și 19 TUE [a se

vedea în acest sens Hotărârea din 20 aprilie 2021, Repubblika, C-896/19, EU:C:2021:311, punctul 48, precum și Hotărârea din 5 iunie 2023, Comisia/Polonia (Independența și viața privată a judecătorilor), C-204/21, EU:C:2023:442, punctul 63 și jurisprudența citată].

103 Mai precis, statele membre trebuie să se asigure că normele pe care le edictează în temeiul competenței menționate nu încalcă cerințele care decurg din articolele 2 și 19 TUE și nici nu aduc atingere aplicării lor efective.

104 Situația este aceeași în special în ceea ce privește normele naționale referitoare la condițiile de fond și la modalitățile procedurale care conduc la adoptarea deciziilor de numire a judecătorilor și, dacă este cazul, normele privind controlul jurisdicțional aplicabil în contextul unor astfel de proceduri de numire [a se vedea în acest sens Hotărârea din 2 martie 2021, A.B. ș.a. (Numirea judecătorilor la Curtea Supremă – Căi de atac), C-824/18, EU:C:2021:153, punctul 68, precum și jurisprudența citată].

105 În ceea ce privește obligațiile care decurg din articolul 19 alineatul (1) TUE, această dispoziție, care concretizează valoarea statului de drept afirmată la articolul 2 TUE, încredințează instanțelor naționale și Curții sarcina de a garanta deplina aplicare a dreptului Uniunii în toate statele membre, precum și protecția jurisdicțională efectivă a drepturilor conferite justițiabililor de dreptul menționat [Hotărârea din 21 decembrie 2021, Euro Box Promotion ș.a., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 și C-840/19, EU:C:2021:1034, punctul 217, precum și Hotărârea din 22 februarie 2022, RS (Efectul deciziilor unei curți constituționale), C-430/21, EU:C:2022:99, punctul 39].

106 Principiul protecției jurisdicționale efective a drepturilor conferite justițiabililor de dreptul Uniunii, la care se referă, așadar, articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, constituie un principiu general al dreptului Uniunii care decurge din tradițiile constituționale comune statelor membre. O astfel de protecție jurisdicțională este consacrată și la articolele 6 și 13 din CEDO, al căror conținut corespunde în esență articolului 47 din cartă. Această din urmă dispoziție trebuie, prin urmare, să fie luată în considerare în mod corespunzător în vederea interpretării articolului 19 alineatul (1) al doilea paragraf menționat [a se vedea în acest sens Hotărârea din 29 martie 2022, Getin Noble Bank, C-132/20, EU:C:2022:235, punctul 89, precum și Hotărârea din 5 iunie 2023, Comisia/Polonia (Independența și viața privată a judecătorilor), C-204/21, EU:C:2023:442, punctul 69 și jurisprudența citată].

107 Pentru ca această protecție jurisdicțională efectivă să fie garantată, orice stat membru trebuie, în temeiul articolului 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, să se asigure că organismele care, în calitate de „instanță” în sensul definit de dreptul Uniunii, sunt chemate să statueze cu privire la chestiuni legate de aplicarea sau de interpretarea acestui drept și care fac parte astfel din sistemul său de căi de atac în domeniile reglementate de dreptul Uniunii îndeplinesc cerințele pe care le impune o protecție jurisdicțională efectivă, printre care figurează, în special, garanțiile de acces la o instanță independentă, imparțială și constituită în prealabil prin lege, astfel cum confirmă articolul 47 al doilea paragraf din cartă [a se vedea în acest sens Hotărârea din 21 decembrie 2021, Euro Box Promotion ș.a., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 și C-840/19, EU:C:2021:1034, punctele 220 și 221, Hotărârea din 22 februarie 2022, RS (Efectul deciziilor unei curți constituționale), C-430/21, EU:C:2022:99, punctul 40, și Hotărârea din 5 iunie 2023, Comisia/Polonia (Independența și viața privată a judecătorilor), C-204/21, EU:C:2023:442, punctele 70 și 71, precum și jurisprudența citată].

108 În special, trebuie să se sublinieze că cerințele de independență și de imparțialitate ale instanțelor țin de conținutul esențial al dreptului la protecție jurisdicțională efectivă și la un proces echitabil, care are o importanță esențială în calitate de garant al protecției ansamblului drepturilor conferite justițiabililor de dreptul Uniunii și al menținerii valorilor comune ale statelor membre prevăzute la articolul 2 TUE, în special a valorii statului de drept. Aceste cerințe, prevăzute printre altele la articolul 19 TUE, concretizează astfel una dintre valorile fundamentale ale Uniunii și ale statelor membre consacrate la articolul 2 TUE, care definesc însăși identitatea Uniunii ca ordine juridică comună și a cărei respectare se impune atât Uniunii, cât și statelor membre (a se vedea în acest sens Hotărârea din 26 martie 2020, Reexaminare Simpson/Consiliul și HG/Comisia, C-542/18 RX-II și C-543/18 RX-II, EU:C:2020:232, punctul 71, Hotărârea din 29 martie 2022, Getin Noble Bank, C-132/20, EU:C:2022:235, punctul 94, precum și Hotărârea din 29 iulie 2024, Valančius, C-119/23, EU:C:2024:653, punctele 46 și 47).

109 Trebuie subliniat, în această privință, că revine Curții, în cadrul misiunii care îi este încredințată prin articolul 19 alineatul (1) primul paragraf TUE, sarcina de a asigura respectarea dreptului în interpretarea și aplicarea tratatelor.

110 Așa cum rezultă dintr-o jurisprudență constantă, întrucât Curtea deține o competență exclusivă pentru a furniza interpretarea definitivă și obligatorie a dreptului Uniunii, îi revine sarcina de a preciza cerințele care decurg din articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE coroborat cu articolul 47 din cartă în ceea ce privește criteriile de independență, de imparțialitate și de constituire prealabilă prin lege a instanțelor. Pentru a garanta o aplicare uniformă a dreptului Uniunii în toate statele membre, astfel cum impune articolul 19 alineatul (1) TUE, aceste cerințe nu pot depinde nici de interpretarea unor dispoziții ale dreptului național, nici de interpretarea unor dispoziții ale dreptului Uniunii reținută de o instanță națională care nu corespunde interpretării Curții [a se vedea în acest sens Hotărârea din 5 iunie 2023, Comisia/Polonia (Independența și viața privată a judecătorilor), C-204/21, EU:C:2023:442, punctul 79 și jurisprudența citată].

111 În această privință, trebuie amintit că procedura trimiterii preliminare prevăzută la articolul 267 TFUE instituie un dialog de la instanță la instanță între Curte și instanțele din statele membre, având drept scop tocmai asigurarea unității de interpretare a dreptului Uniunii și permițând astfel asigurarea coerenței acestuia, a efectului său deplin și a autonomiei sale, precum și, în ultimă instanță, a caracterului propriu al dreptului instituit de tratate [a se vedea în acest sens Hotărârea din 15 iulie 2021, Comisia/Polonia (Regimul disciplinar al judecătorilor), C-791/19, EU:C:2021:596, punctul 222 și jurisprudența citată].

112 Astfel, revine unei instanțe naționale sarcina de a utiliza această cale atunci când are îndoieli cu privire la compatibilitatea dreptului său național cu o dispoziție a dreptului Uniunii care necesită interpretarea acesteia din urmă.

113 În ceea ce privește verificarea respectării cerințelor care decurg din articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, este cert că această dispoziție stabilește în sarcina statelor membre o obligație de rezultat clară și precisă, care nu este însoțită de nicio condiție în ceea ce privește independența care trebuie să caracterizeze instanțele chemate să interpreteze și să aplice dreptul Uniunii [Hotărârea din 2 martie 2021, A.B. ș.a. (Numirea judecătorilor la Curtea Supremă – Căi de atac), C-824/18, EU:C:2021:153, punctul 146].

114 Prin urmare, instanțele naționale însărcinate cu aplicarea, în cadrul competențelor proprii, a dreptului Uniunii au obligația de a asigura efectul deplin al cerințelor acestui drept și, așadar, al acestui articol 19 alineatul (1) al doilea paragraf, lăsând neaplicată, dacă este necesar, ca urmare a efectului direct al dispoziției menționate, orice dispoziție națională contrară acestuia (a se vedea în acest sens Hotărârea din 24 iunie 2019, Popławski, C-573/17, EU:C:2019:530, punctul 61, și Hotărârea din 21 decembrie 2021, Euro Box Promotion ș.a., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 și C-840/19, EU:C:2021:1034, punctul 252, precum și jurisprudența citată).

115 Astfel, în cazul unei încălcări dovedite a articolului 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, principiul supremației dreptului Uniunii impune instanțelor naționale însărcinate cu aplicarea, în cadrul competențelor proprii, a dreptului Uniunii să lase neaplicate, din oficiu, dispozițiile naționale care sunt contrare acestui articol 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, indiferent dacă acestea sunt de origine legislativă sau constituțională, fără a trebui să solicite sau să aștepte eliminarea prealabilă a dispozițiilor menționate pe cale legislativă sau prin orice alt procedeu constituțional [a se vedea în acest sens Hotărârea din 18 mai 2021, Asociația „Forumul Judecătorilor din România” ș.a., C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 și C-397/19, EU:C:2021:393, punctul 251, precum și Hotărârea din 22 februarie 2022, RS (Efectul deciziilor unei curți constituționale), C-430/21, EU:C:2022:99, punctul 53 și jurisprudența citată].

116 Respectarea acestei obligații de a aplica integral orice dispoziție de drept al Uniunii care are efect direct trebuie considerată ca fiind indispensabilă pentru a garanta deplina aplicare a dreptului Uniunii în toate statele membre, astfel cum impune articolul 19 alineatul (1) TUE [Hotărârea din 22 februarie 2022, RS (Efectul deciziilor unei curți constituționale), C-430/21, EU:C:2022:99, punctul 54].

117 În consecință, este incompatibilă cu cerințele inerente însești naturii dreptului Uniunii orice dispoziție dintr-o ordine juridică națională sau orice practică legislativă, administrativă sau judiciară care are ca efect diminuarea eficacității dreptului Uniunii prin faptul că neagă instanței competente să aplice acest drept prerogativa de a face, chiar în momentul acestei aplicări, tot ceea ce este necesar pentru a înlătura dispozițiile legislative naționale care ar constitui eventual un obstacol în calea eficacității depline a normelor direct aplicabile ale dreptului Uniunii [Hotărârea din 5 iunie 2023, Comisia/Polonia (Independența și viața privată a judecătorilor), C-204/21, EU:C:2023:442, punctul 272, precum și jurisprudența citată].

118 Astfel, în Hotărârea din 2 martie 2021, A.B. ș.a. (Numirea judecătorilor la Curtea Supremă – Căi de atac) (C-824/18, EU:C:2021:153), Curtea, care fusese sesizată cu o cerere de decizie preliminară referitoare la interpretarea articolului 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE în cadrul unei căi de atac introduse de candidați la posturi de judecători ai Sąd Najwyższy (Curtea Supremă) împotriva unor rezoluții ale KRS, a statuat în esență, la punctele 128, 136 și 139 din această hotărâre, că dispoziția menționată se opune unor modificări legislative naționale care privează de efectivitate și ulterior elimină în totalitate controlul jurisdicțional al rezoluțiilor adoptate de un organ de această natură în cadrul procedurilor de numire a judecătorilor. Curtea a considerat că, în cazul în care un astfel de organ nu oferă garanții de independență suficiente, existența unei căi de atac jurisdicționale deschise candidaților neselectați, chiar și limitată la verificarea inexistenței unui exces sau a unui abuz de putere, a unei erori de drept sau a unei erori vădite de apreciere, este necesară pentru a proteja procesul de numire a judecătorilor de influențe directe sau indirecte.

119 Curtea a mai precizat, în hotărârea menționată, cerințele ce decurg din principiul supremației care se impuneau instanței de trimitere în lipsa desemnării de către legiuitorul național a unei alte instanțe decât instanța de trimitere, care ar îndeplini cerințele de independență rezultate din

dreptul Uniunii și care ar fi chemată, după ce a primit un răspuns din partea Curții la întrebările adresate de instanța de trimitere, să soluționeze litigiile cu care fusese sesizată aceasta din urmă. Astfel, Curtea a considerat, la punctul 149 din aceeași hotărâre, că, în speță, singura modalitate efectivă de remediere de către instanța de trimitere a încălcărilor articolului 267 TFUE și ale articolului 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE care ar decurge din adoptarea legii naționale în discuție, care o privase în esență de orice competență efectivă de a se pronunța pe fond în aceleași litigii prin controlarea rezoluțiilor KRS, consta, pentru instanța menționată, în a continua să își asume competența judiciară în temeiul căreia sesizase Curtea cu o cerere de decizie preliminară conform normelor naționale aplicabile până la acel moment.

120 În plus, la punctele 154, 155 și 161 din Hotărârea din 6 octombrie 2021, W.Ż. (Camera de control extraordinar și cauze publice a Curții Supreme – Numire) (C-487/19, EU:C:2021:798), Curtea a precizat obligațiile care îi revin instanței naționale care a sesizat Curtea cu titlu preliminar atunci când această instanță ajunge la concluzia că din ansamblul condițiilor și al împrejurărilor care au însoțit procesul de numire a unui judecător național reiese că aceasta a intervenit cu încălcarea vădită a normelor fundamentale care fac parte din instituirea și din funcționarea sistemului judiciar în cauză și că integritatea rezultatului la care a condus procesul menționat este pusă în pericol, generând îndoieli legitime, în percepția justițiabililor, în ceea ce privește independența și imparțialitatea judecătorului în cauză. Într-un astfel de caz, din cerințele prevăzute la articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE și din principiul supremației dreptului Uniunii rezultă că această instanță națională trebuie să considere decizia în cauză pronunțată de judecătorul respectiv drept neavenită, atunci când o asemenea consecință este indispensabilă având în vedere situația procedurală în cauză, pentru a garanta supremația dreptului Uniunii, fără ca vreo dispoziție de drept național să i se poată opune.

121 În speță, din hotărârea din 7 octombrie 2021 reiese că interpretarea Constituției poloneze efectuată de Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) în această hotărâre se opune ca cerințele care decurg din articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, astfel cum a fost interpretat de Curte în hotărârile menționate printre altele la punctele 118-120 din prezenta hotărâre, să își poată produce efectele în Polonia și să asigure deplina eficacitate a acestei dispoziții.

122 Astfel, în primul rând, după cum a arătat în esență domnul avocat general la punctul 50 din concluzii, din cuprinsul punctului 2 litera b) și al punctului 3 litera b) din dispozitiv, precum și al punctelor 6.2, 6.4, 6.5, 8.3 și 8.5 din motivarea în drept a hotărârii din 7 octombrie 2021 rezultă că Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) respinge efectele care decurg, pentru instanțele naționale, din aplicarea articolului 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, astfel cum a fost interpretat de Curte, înlăturând, în general, competența acestora de a controla legalitatea rezoluțiilor KRS prin care se propune numirea unor candidați în funcții judiciare.

123 În al doilea rând, astfel cum a arătat în esență domnul avocat general la punctul 51 din concluzii, din cuprinsul punctului 3 literele a) și c) din dispozitiv, precum și al punctelor 6.4 și 8.4 din motivarea în drept a hotărârii din 7 octombrie 2021 reiese că Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) înlătură, în general, competența instanțelor naționale care decurge din articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE de a controla, în cadrul competențelor lor, legalitatea procedurilor de numire a judecătorilor, inclusiv a actelor de numire, de a se pronunța cu privire la caracterul defectuos al procesului de numire a unui judecător și, în consecință, de a considera neavenită decizia pronunțată de un judecător numit în cadrul unei astfel de proceduri, atunci când o asemenea consecință este indispensabilă având în vedere situația procedurală în cauză.

124 Or, Curtea a statuat deja că exercitarea de către o instanță națională a misiunilor care îi sunt încredințate prin tratate și respectarea obligațiilor care îi revin în temeiul acestora, dând efect unei dispoziții precum articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, nu pot, prin definiție, să îi fie interzise [Hotărârea din 13 iulie 2023, YP ș.a. (Ridicarea imunității unui judecător și suspendarea sa din funcție), C-615/20 și C-671/20, EU:C:2023:562, punctul 85, precum și jurisprudența citată].

125 Prin urmare, hotărârea din 7 octombrie 2021 se opune ca instanțele poloneze să poată aplica, în cadrul competențelor lor, articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, astfel cum a fost interpretat de Curte, printre altele, în hotărârile menționate la punctele 118-120 din prezenta hotărâre, și să pună în aplicare orice măsură necesară pentru a asigura respectarea dreptului justițiabililor în cauză la protecție jurisdicțională efectivă în domeniile reglementate de dreptul Uniunii. Hotărârea din 7 octombrie 2021 este, pentru acest motiv, așa cum reiese în special din considerațiile care figurează la punctele 103, 104, 107, 110, 117 și 119 din prezenta hotărâre, vădit incompatibilă cu cerințele inerente acestei dispoziții, astfel cum a fost interpretată de Curte în temeiul competenței sale exclusive de a furniza interpretarea definitivă și obligatorie a dreptului Uniunii.

126 Rezultă că, având în vedere interpretarea Constituției poloneze efectuată de Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) în hotărârea din 7 octombrie 2021, Republica Polonă nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul articolului 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE.

127 Prin urmare, primul aspect al primului motiv al Comisiei trebuie admis.

– *Cu privire la al doilea aspect al primului motiv*

128 Al doilea aspect al primului motiv privește hotărârea din 14 iulie 2021, prin care Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) a repus în discuție aplicarea directă a măsurilor provizorii impuse de Curte, în temeiul articolului 279 TFUE, în Ordonanța din 8 aprilie 2020, Comisia/Polonia (C-791/19 R, EU:C:2020:277).

129 Conform considerațiilor care figurează în special la punctele 102-104, 107, 109 și 110 din prezenta hotărâre, controlul respectării de către statele membre a cerințelor care decurg din articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, astfel cum a fost interpretat de Curte, se încadrează pe deplin în sfera de competență a Curții, în special atunci când este sesizată cu o acțiune în constatarea neîndeplinirii obligațiilor introdusă de Comisie în temeiul articolului 258 TFUE [a se vedea în acest sens Hotărârea din 5 iunie 2023, Comisia/Polonia (Independența și viața privată a judecătorilor), C-204/21, EU:C:2023:442, punctul 62, precum și jurisprudența citată].

130 Pentru a garanta deplina eficacitate a unei decizii definitive care urmează să fie pronunțată și pentru a evita o lacună în protecția juridică asigurată de Curte, precum și pentru a garanta aplicarea efectivă a dreptului Uniunii, care este inerentă valorii statului de drept consacrate la articolul 2 TUE și pe care se întemeiază Uniunea, articolul 279 TFUE conferă Curții competența de a dispune, la cererea unei părți formulată în cadrul unei proceduri privind măsurile provizorii, orice măsură provizorie pe care o consideră necesară (a se vedea în acest sens Ordonanța din 20 noiembrie 2017, Comisia/Polonia, C-441/17 R, EU:C:2017:877, punctele 94, 97 și 102).

131 Pe cale de consecință, dispozițiile naționale care reglementează organizarea justiției pot face, în contextul unei acțiuni în constatarea neîndeplinirii obligațiilor, obiectul nu doar al unui control în raport cu articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, ci și al unor măsuri provizorii

dispuse de Curte și prin care se urmărește în special suspendarea dispozițiilor menționate (a se vedea în acest sens Ordonanța vicepreședintei Curții din 14 iulie 2021, Comisia/Polonia, C-204/21 R, EU:C:2021:593, punctul 54).

132 În această privință, din articolul 160 alineatul (3) din Regulamentul de procedură al Curții rezultă că o măsură provizorie poate fi încuviințată de judecătorul delegat cu luarea măsurilor provizorii dacă s-a stabilit că acordarea acesteia este justificată la prima vedere în fapt și în drept (*fumus boni iuris*) și că este urgentă, în sensul că, pentru evitarea unui prejudiciu grav și ireparabil pentru interesele părții care o solicită sau pentru a asigura respectarea altor măsuri provizorii deja dispuse anterior, este necesar să fie dispusă și să își producă efectele anterior deciziei pe fond, judecătorul delegat cu luarea măsurilor provizorii trebuind, dacă este cazul, să evalueze comparativ interesele prezente în cauză (a se vedea în acest sens Ordonanța din 20 noiembrie 2017, Comisia/Polonia, C-441/17 R, EU:C:2017:877, punctele 99 și 104, precum și Ordonanța din 17 decembrie 2018, Comisia/Polonia, C-619/18 R, EU:C:2018:1021, punctul 29).

133 Or, deplina eficacitate a dreptului Uniunii ar fi repusă în discuție în cazul în care o dispoziție de drept național ar putea să se opună recunoașterii efectului obligatoriu al măsurilor provizorii dispuse de Curte în temeiul articolului 279 TFUE și să împiedice, pe cale de consecință, instanța națională sesizată cu un litigiu guvernat de dreptul Uniunii să pună în aplicare aceste măsuri provizorii pentru a garanta printre altele deplina eficacitate a deciziei Curții care urmează să fie pronunțată în ceea ce privește existența drepturilor invocate în temeiul dreptului Uniunii.

134 În Ordonanța din 8 aprilie 2020, Comisia/Polonia (C-791/19 R, EU:C:2020:277), Curtea a dispus, în temeiul articolului 279 TFUE, suspendarea, până la pronunțarea hotărârii prin care urma să se finalizeze judecata în cauza Comisia/Polonia (C-791/19), a aplicării dispozițiilor poloneze care conferau Camerei disciplinare competența de a se pronunța, atât în primă instanță, cât și în apel, în cauzele disciplinare referitoare la judecători. În plus, în această ordonanță, Curtea a obligat Republica Polonă să se abțină, până la pronunțarea hotărârii menționate, de la transmiterea cauzelor pendinte în fața Camerei disciplinare unui complet de judecată care nu îndeplinește cerințele de independență definite, printre altele, în Hotărârea din 19 noiembrie 2019, A. K. ș.a. (Independența Camerei disciplinare a Curții Supreme) (C-585/18, C-624/18 și C-625/18, EU:C:2019:982).

135 La punctul 77 din ordonanța menționată, Curtea a statuat în esență că nu se putea exclude, la prima vedere, că dispozițiile naționale a căror suspendare o solicita Comisia încălcau obligația care revine Republicii Polone, în temeiul articolului 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, de a garanta ca deciziile pronunțate în cadrul procedurilor disciplinare privind judecătorii Sąd Najwyższy (Curtea Supremă) și ai instanțelor de drept comun să fie controlate de o entitate care îndeplinește cerințele inerente unei protecții jurisdicționale efective, printre care se numără și cerința de independență.

136 Curtea a concluzionat, la punctul 78 din aceeași ordonanță, că, având în vedere elementele de fapt invocate de Comisie, precum și elementele de interpretare furnizate, printre altele, de Hotărârea din 24 iunie 2019, Comisia/Polonia (Independența Curții Supreme) (C-619/18, EU:C:2019:531), și de Hotărârea din 19 noiembrie 2019, A. K. ș.a. (Independența Camerei disciplinare a Curții Supreme) (C-585/18, C-624/18 și C-625/18, EU:C:2019:982), argumentele invocate de această instituție în cadrul celei de a doua critici a primului motiv al acțiunii în constatarea neîndeplinirii obligațiilor în cauza Comisia/Polonia (C-791/19), ce stătea la baza cererii de măsuri provizorii care s-a finalizat prin adoptarea ordonanței menționate, nu păreau, la prima vedere, lipsite de un temei serios.

137 Astfel cum reiese din cuprinsul punctului 53 din Ordonanța din 8 aprilie 2020, Comisia/Polonia (C-791/19 R, EU:C:2020:277), a doua critică a primului motiv al acestei acțiuni în constatarea neîndeplinirii obligațiilor era întemeiată pe încălcarea articolului 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, prin faptul că Republica Polonă nu garanta independența și imparțialitatea Camerei disciplinare.

138 Măsurile provizorii dispuse de Curte prin această ordonanță erau, așadar, destinate să garanteze deplina eficacitate a hotărârii care urma să fie pronunțată pentru a finaliza judecarea acțiunii în constatarea neîndeplinirii obligațiilor în cauza Comisia/Polonia (C-791/19), permițând evitarea unei lacune în protecția juridică asigurată de Curte în temeiul articolului 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE.

139 În speță, în hotărârea din 14 iulie 2021, Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) a statuat că măsurile provizorii dispuse de Curte în Ordonanța din 8 aprilie 2020, Comisia/Polonia (C-791/19 R, EU:C:2020:277), fuseseră adoptate *ultra vires*, întrucât tratatele nu confereau Uniunii competență în ceea ce privește organizarea și competențele instanțelor poloneze, precum și în ceea ce privește procedura în fața acestor instanțe. Potrivit hotărârii menționate, măsurile respective erau incompatibile cu caracterul obligatoriu *erga omnes* și definitiv al hotărârilor Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională), care rezultă din articolul 190 alineatul 1 din Constituția poloneză.

140 Reiese, astfel, din această hotărâre că Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) a contestat însuși principiul obligației Republicii Polone de a respecta obligațiile care decurg pentru aceasta din urmă în materie de organizare a justiției din articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, așa cum a fost constatată în special la punctele 102-104 din prezenta hotărâre. Prin hotărârea respectivă, instanța menționată a refuzat mai ales să recunoască, în mod general și cu încălcarea vădită a ceea ce s-a constatat la punctele 130-132 din prezenta hotărâre, competența Curții de a dispune, în temeiul articolului 279 TFUE, măsuri provizorii prin care se urmărește menținerea dreptului la protecție jurisdicțională efectivă în fața unei instanțe judecătorești independente în Polonia, prevăzut la articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE.

141 În aceste condiții, este necesar să se constate că, având în vedere interpretarea Constituției poloneze efectuată de Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) în hotărârea din 14 iulie 2021, Republica Polonă nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul articolului 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE.

142 Rezultă că al doilea aspect al primului motiv al Comisiei este de asemenea întemeiat și că, în consecință, acest motiv trebuie admis în totalitate.

Cu privire la al doilea motiv

Argumentația părților

143 Prin intermediul celui de al doilea motiv, care cuprinde două aspecte, Comisia susține că Republica Polonă nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul principiilor autonomiei, supremației, efectivității și aplicării uniforme a dreptului Uniunii, precum și al principiului efectului obligatoriu al hotărârilor Curții. Această neîndeplinire a obligațiilor ar rezulta din faptul că Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) a efectuat, în hotărârile în litigiu, o interpretare a Constituției poloneze care are ca efect respingerea unilaterală a principiului

supremației și a efectivității dispozițiilor fundamentale ale tratatelor, precum articolul 2, articolul 4 alineatul (3) și articolul 19 alineatul (1) TUE, precum și articolul 279 TFUE, și a dispus ca toate organele poloneze să înlăture aplicarea acestor dispoziții. Din acest motiv, Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) ar împiedica organele naționale să aplice în mod efectiv articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE și să se conformeze măsurilor provizorii impuse de Curte.

144 În cadrul primului aspect al celui de al doilea motiv, Comisia arată că Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) a statuat, în hotărârea din 7 octombrie 2021, că articolul 2 și articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, astfel cum au fost interpretate de Curte în special în Hotărârea din 2 martie 2021, A.B. ș.a. (Numirea judecătorilor la Curtea Supremă – Căi de atac) (C-824/18, EU:C:2021:153), și în Hotărârea din 6 octombrie 2021, W.Ż. (Camera de control extraordinar și cauze publice a Curții Supreme – Numire) (C-487/19, EU:C:2021:798), erau incompatibile cu Constituția poloneză. În plus, referindu-se la caracterul obligatoriu *erga omnes* și definitiv al hotărârilor sale, în conformitate cu articolul 190 alineatul 1 din Constituția poloneză, Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) ar fi interzis, în hotărârea din 7 octombrie 2021, tuturor organelor autorităților publice poloneze, în special instanțelor, să aplice aceste norme ale Tratatului UE, astfel cum au fost interpretate de Curte.

145 O consecință specifică a hotărârii din 7 octombrie 2021 ar fi interdicția impusă instanțelor poloneze de a se asigura că articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, așa cum a fost interpretat de Curte în Hotărârea din 2 martie 2021, A.B. ș.a. (Numirea judecătorilor la Curtea Supremă – Căi de atac) (C-824/18, EU:C:2021:153), își produce pe deplin efectele, întrucât Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) a considerat, astfel, că o asemenea interpretare era incompatibilă cu articolul 8 alineatul 1 din Constituția poloneză, în măsura în care, potrivit interpretării menționate, acest articol 19 alineatul (1) al doilea paragraf impune ca rezoluțiile KRS prin care se propune numirea unor candidați pentru posturi de judecător la Sąd Najwyższy (Curtea Supremă) să poată face obiectul unui control jurisdicțional.

146 În plus, instanțele poloneze ar fi obligate să se abțină să asigure efectivitatea jurisprudenței Curții referitoare la competențele instanțelor naționale în materie de control al conformității unei instanțe cu cerința, rezultată din dreptul Uniunii, a unei instanțe judecătorești independente, constituite în prealabil prin lege, atunci când acest control echivalează cu evaluarea procedurii de numire a unui judecător.

147 În această privință, ar reieși printre altele din cuprinsul punctelor 8.3-8.6 din motivarea în drept a hotărârii din 7 octombrie 2021 că interpretarea de către Curte a articolului 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE care permite instanțelor naționale competente să efectueze un control jurisdicțional efectiv al rezoluțiilor KRS, lăsând astfel, dacă este cazul, neaplicate dispoziții naționale și jurisprudența Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională), precum și o apreciere a legalității procedurii de numire a unui judecător, pentru a menține dreptul părților la o protecție jurisdicțională efectivă, a fost considerată de Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) ca fiind *ultra vires* și ca aducând atingere în mod nelegal identității constituționale a Republicii Polone.

148 Astfel, pe de o parte, competența instanțelor naționale de a controla legalitatea procedurii de numire a judecătorilor ar conduce, potrivit Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională), la limitarea prerogativei constituționale a președintelui Republicii Polone de a numi o persoană pe un post de judecător la propunerea KRS. Pe de altă parte, aplicarea de către instanțele poloneze a cerinței unei instanțe judecătorești independente și imparțiale, constituită în prealabil prin lege,

potrivit articolului 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, ar conduce la repunerea în discuție a legalității actelor de numire pe un post de judecător emise de președintele Republicii Polone, deși aceste acte nu ar putea fi supuse unui control jurisdicțional ca urmare a prerogativei care îi este recunoscută acestuia, iar revocarea sau controlarea numirii judecătorilor odată pronunțată de același președinte este interzisă, în conformitate cu dispozițiile coroborate ale articolului 179 și ale articolului 144 alineatul 3 punctul 17 din Constituția poloneză.

149 În plus, în cuprinsul punctelor 2.4 și 4.1 din motivarea în drept a hotărârii din 7 octombrie 2021, Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) ar fi statuat că articolul 4 alineatul (2) TUE definește limitele aplicării principiului supremației dreptului Uniunii și ale competenței Curții în scopul respectării identității constituționale a statelor membre, precum și a funcțiilor esențiale ale statului.

150 În ceea ce privește efectele acestei hotărâri, din secțiunea 10 din motivarea sa în drept ar rezulta că Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) nu numai că a interzis instanțelor poloneze să aplice în mod efectiv articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE într-un mod conform cu interpretarea acestei dispoziții de către Curte și, dacă este necesar, să lase neaplicate, din oficiu, dispozițiile naționale contrare acestei interpretări, ci a considerat de asemenea că interpretarea de către Curte a dispoziției menționate coroborate cu articolul 2 TUE este lipsită de efecte juridice în ordinea juridică poloneză.

151 În sfârșit, punctul 1 din dispozitivul hotărârii menționate ar conține o afirmație „extrem de îngrijorătoare” în ceea ce privește acceptarea de către Republica Polonă a consecințelor juridice care decurg din aderarea sa la Uniune. Această afirmație ar fi însă formulată în mod ambiguu, ceea ce ar face dificilă sau chiar imposibilă deducerea unor consecințe juridice precise.

152 Pe de o parte, afirmația menționată ar putea fi interpretată în sensul că exprimă o repunere în discuție de către Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) a validității efective a dispozițiilor fundamentale ale tratatelor, și anume articolul 1 primul și al doilea paragraf, precum și articolul 4 alineatul (3) TUE, această repunere în discuție fiind întemeiată în acest caz pe „afirmația provocatoare” potrivit căreia integrarea europeană ar fi trecut într-o nouă etapă, în care organele Uniunii ar acționa în afara limitelor competențelor care le-au fost conferite, cu consecința că Constituția poloneză nu ar fi norma supremă a Republicii Polone și că acest stat membru nu ar mai putea funcționa ca un stat suveran și democratic. O asemenea poziție ar constitui un atac frontal împotriva concepției înseși a Uniunii ca ordine juridică comună statelor membre, întemeiată pe valorile menționate la articolul 2 TUE, și în cadrul căruia orice acțiune a instituțiilor Uniunii se înscrie și este presupusă conformă cu principiul atribuirii competențelor enunțat la articolul 5 alineatul (2) TUE.

153 Pe de altă parte, afirmația care figurează la punctul 1 din dispozitivul hotărârii din 7 octombrie 2021 ar putea fi de asemenea percepută ca făcând referire la o situație care nu a avut încă loc și cu privire la care Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) a formulat o „rezervă”, amintind importanța respectării principiului atribuirii competențelor pentru menținerea integrării europene în limitele definite de tratatele pe care se întemeiază Uniunea. „Observațiile finale” care figurează în secțiunea 11 din motivarea în drept a acestei hotărâri ar părea, într-o anumită măsură, să confirme o asemenea interpretare, întrucât Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) ar evoca în acestea posibilitatea de a supune actele normative ale Uniunii, precum și jurisprudența Curții unui control de constituționalitate în situația ipotetică viitoare în care s-ar putea considera că activitatea Curții aduce atingere competențelor exclusive ale statului polonez.

154 Comisia adaugă că pasajele din hotărârea din 7 octombrie 2021 referitoare la faptul că instituțiile Uniunii ar acționa în mod pretins dincolo de competențele care le-au fost atribuite și la natura necondiționat superioară a Constituției poloneze nu ar face decât să întărească profunda sa preocupare cu privire la consecințele generale ale interpretării Constituției poloneze efectuate de Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) în ceea ce privește dreptul Uniunii. În măsura în care astfel de afirmații ambigue ar contribui la repunerea în discuție a aplicării efective a articolului 4 alineatul (3) TUE, a principiului supremației și a efectivității dispozițiilor dreptului Uniunii examinate în hotărârea menționată, acestea ar agrava în orice caz încălcarea principiilor autonomiei, supremației, efectivității și aplicării uniforme a dreptului Uniunii, precum și a principiului efectului obligatoriu al hotărârilor Curții.

155 Prin intermediul celui de al doilea aspect al celui de al doilea motiv, Comisia arată că Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională), în hotărârea sa din 14 iulie 2021, a încălcat efectul obligatoriu al tuturor măsurilor provizorii dispuse de Curte în temeiul articolului 279 TFUE în ceea ce privește organizarea, competențele și exercitarea competenței instanțelor poloneze, precum și procedura în fața acestor instanțe. Astfel, în motivarea în drept a acestei hotărâri, Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) ar fi statuat că măsurile provizorii dispuse de Curte în Ordonanța din 8 aprilie 2020, Comisia/Polonia (C-791/19 R, EU:C:2020:277), încalcă principiul atribuirii competențelor și identitatea constituțională poloneză și sunt incompatibile cu principiul constituțional al statului de drept democratic, consacrat la articolul 2 din Constituția poloneză.

156 În plus, Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) ar fi afirmat în mod explicit supremația Constituției poloneze, ca izvor suprem al dreptului în Polonia, asupra acestei ordonanțe și ar fi refuzat astfel să recunoască faptul că ordonanța menționată prevalează asupra dispozițiilor naționale, subliniind în această privință că fusese adoptată *ultra vires* și că era contrară Constituției poloneze. Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) ar fi declarat de asemenea neconstituțională orice măsură provizorie viitoare care ar fi luată în temeiul articolului 279 TFUE cu privire la sistemul jurisdicțional polonez, privând astfel asemenea măsuri de orice efect juridic obligatoriu în Polonia, cu încălcarea principiilor supremației și efectivității dreptului Uniunii, precum și a principiului caracterului obligatoriu al hotărârilor Curții.

157 Din dispozitivul hotărârii din 14 iulie 2021 ar reieși că articolul 4 alineatul (3) TUE coroborat cu articolul 279 TFUE este considerat de Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) ca fiind contrar mai multor dispoziții ale Constituției poloneze, și anume articolului 2, care consacră principiul statului de drept, articolului 7, care consacră principiul legalității, articolului 8 alineatul 1, care consacră principiul supremației Constituției poloneze, articolului 90 alineatul 1, care reglementează transferul competențelor statului către o organizație interguvernamentală, sau articolului 4 alineatul 1, care consacră principiul suveranității, ca urmare a faptului că Curtea ar fi impus *ultra vires* Republicii Polone măsuri provizorii referitoare la organizarea și la competența instanțelor poloneze, precum și la procedura în fața acestor instanțe.

158 Comisia consideră că această interpretare a Constituției poloneze aduce atingere articolului 4 alineatul (3) TUE și articolului 279 TFUE, precum și principiilor supremației și efectivității dreptului Uniunii și că, pe cale de consecință, repune în discuție aplicarea uniformă a acestor dispoziții ale tratatelor, precum și caracterul autonom al ordinii juridice a Uniunii. În plus, prin nerespectarea caracterului obligatoriu din punct de vedere juridic al măsurilor provizorii dispuse de Curte împotriva Republicii Polone în temeiul articolului 279 TFUE în ceea ce privește

organizarea și funcționarea instanțelor poloneze, Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) ar contesta caracterul obligatoriu din punct de vedere juridic al hotărârilor Curții.

159 Republica Polonă consideră că al doilea motiv este întemeiat.

160 Acest stat membru adaugă că, deși statele membre reglementează în mod diferit, în constituțiile lor, raportul dintre dreptul constituțional național și dreptul Uniunii, efectivitatea acestuia din urmă nu ar putea fi diferită de la un stat membru la altul. Realizarea obiectivelor tratatelor nu ar fi posibilă fără o aplicare uniformă a dreptului Uniunii, care, ca principiu consacrat, ar avea prioritate față de dreptul național, inclusiv cel de rang constituțional. În plus, numai Curtea ar fi abilitată să interpreteze, cu valoare obligatorie, dreptul Uniunii. Pe de altă parte, deși deciziile Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) sunt definitive, aceasta ar putea să se îndepărteze dintr-un punct de vedere pe care l-a exprimat anterior. În orice caz, în prezenta situație, ținând seama de compunerea nelegală a acestei instanțe și de mai multe alte împrejurări de fapt invocate în prezenta cauză, deciziile acesteia ar putea fi contestate.

Aprecierea Curții

161 Prin intermediul celor două aspecte ale celui de al doilea motiv, care trebuie analizate împreună, Comisia susține în esență că hotărârile în litigiu încalcă principiile autonomiei, supremației, efectivității și aplicării uniforme a dreptului Uniunii, precum și principiul efectului obligatoriu al jurisprudenței Curții.

162 În această privință, Comisia susține în esență că Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) a considerat, pe de o parte, întemeindu-se pe propria interpretare a dreptului Uniunii, că jurisprudența Curții referitoare la articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE coroborat cu articolul 2 TUE, precum și măsurile provizorii dispuse de aceasta în temeiul articolului 279 TFUE au un caracter *ultra vires* și a apreciat, pe de altă parte, că jurisprudența și măsurile respective încalcă din acest motiv identitatea constituțională poloneză, precum și diverse dispoziții ale Constituției poloneze, printre altele pe cele care consacră supremația acesteia. Considerând că jurisprudența și măsurile provizorii menționate sunt lipsite de efecte juridice în ordinea juridică poloneză, Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) ar împiedica organele naționale să poată aplica în mod efectiv articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE și să se conformeze acelorași măsuri provizorii.

– *Cu privire la neîndeplinirea imputată a obligațiilor în ceea ce privește principiile autonomiei, supremației, efectivității și aplicării uniforme a dreptului Uniunii*

163 Încălcarea principiilor autonomiei, supremației, efectivității și aplicării uniforme a dreptului Uniunii poate face obiectul unei acțiuni în neîndeplinirea obligațiilor în temeiul articolului 258 TFUE [a se vedea, în ceea ce privește principiul supremației, Hotărârea din 5 iunie 2023, Comisia/Polonia (Independența și viața privată a judecătorilor), C-204/21, EU:C:2023:442, punctele 271 și 287]. Aceste principii sunt strâns legate și, prin urmare, trebuie examinate împreună.

164 În această privință, trebuie amintit că, potrivit jurisprudenței constante referitoare la Tratatul CEE, acesta, deși a fost încheiat sub forma unui acord internațional, constituie carta constituțională a unei comunități de drept [a se vedea în acest sens Avizul 1/91 (Acordul SEE – I) din 14 decembrie 1991, EU:C:1991:490, punctul 21].

165 În plus și tot în conformitate cu această jurisprudență constantă, spre deosebire de tratatele internaționale obișnuite, tratatele comunitare au instituit o nouă ordine juridică proprie, integrată în sistemul juridic al statelor membre în momentul intrării în vigoare a tratatelor și care este obligatorie pentru instanțele lor. Statele membre și-au limitat, în favoarea acestei noi ordini juridice dotate cu instituții proprii și ale cărei subiecte sunt nu numai statele membre, ci și resortisanții lor, în domeniile definite de tratate, drepturile lor suverane [a se vedea în acest sens Hotărârea din 5 februarie 1963, van Gend & Loos, 26/62, EU:C:1963:1, p. 23, precum și Hotărârea din 22 februarie 2022, RS (Efectul deciziilor unei curți constituționale), C-430/21, EU:C:2022:99, punctul 47 și jurisprudența citată].

166 Această ordine juridică astfel creată și dezvoltată prin tratatele ulterioare, ultima dată prin Tratatul de la Lisabona, dispune de un cadru constituțional și de principii fondatoare care îi sunt proprii, de o structură instituțională deosebit de elaborată, precum și de un ansamblu complet de norme juridice care îi asigură funcționarea și beneficiază de autonomie în raport cu dreptul statelor membre, precum și cu dreptul internațional [a se vedea în acest sens Avizul 2/13 (Aderarea Uniunii la CEDO) din 18 decembrie 2014, EU:C:2014:2454, punctele 158 și 170, precum și jurisprudența citată, și Hotărârea din 16 februarie 2022, Polonia/Parlamentul și Consiliul, C-157/21, EU:C:2022:98, punctul 143].

167 La aceasta se adaugă caracteristicile esențiale ale ordinii juridice a Uniunii care țin de această natură autonomă, cum ar fi supremația sa în raport cu dreptul statelor membre, precum și efectul direct al unei întregi serii de dispoziții aplicabile statelor membre și resortisanților acestora. Caracteristicile esențiale menționate au dat naștere unei rețele structurate de principii, de norme și de relații juridice mutual interdependente care leagă, reciproc, Uniunea însăși și statele sale membre, precum și statele membre între ele [a se vedea în acest sens Avizul 2/13 (Aderarea Uniunii la CEDO) din 18 decembrie 2014, EU:C:2014:2454, punctele 166 și 167, precum și Avizul 1/17 (Acordul CETA UE-Canada) din 30 aprilie 2019, EU:C:2019:341, punctul 109 și jurisprudența citată].

168 În ceea ce privește principiul supremației dreptului Uniunii, trebuie amintit că, în Hotărârea din 15 iulie 1964, Costa/E.N.E.L. (6/64, EU:C:1964:66, p. 1158-1160), Curtea a stabilit acest principiu, înțeles în sensul că consacră prevalența dreptului comunitar asupra dreptului statelor membre. În această privință, Curtea a constatat că instituirea prin Tratatul CEE a unei ordini juridice proprii, acceptată de statele membre pe bază de reciprocitate, are drept corolar imposibilitatea statelor menționate de a face să prevaleze, împotriva acestei ordini juridice, o măsură unilaterală ulterioară sau de a opune dreptului născut din Tratatul CEE norme de drept național, indiferent de natura acestora, altfel existând riscul ca acest drept să își piardă caracterul comunitar și ca fundamentul juridic al Comunității înseși să fie pus în discuție. În plus, forța executivă a dreptului comunitar nu poate varia de la un stat membru la altul în funcție de legile interne ulterioare, altfel existând riscul ca realizarea scopurilor Tratatului CEE să fie pusă în pericol, și nici nu poate da naștere unei discriminări pe motiv de cetățenie sau naționalitate, interzisă de acest tratat (Hotărârea din 21 decembrie 2021, Euro Box Promotion ș.a., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 și C-840/19, EU:C:2021:1034, punctul 246).

169 Aceste caracteristici esențiale ale ordinii juridice a Uniunii și importanța respectării care îi este datorată au fost de altfel confirmate de ratificarea, fără rezerve, a tratatelor de modificare a Tratatului CEE și în special a Tratatului de la Lisabona. Astfel, cu ocazia adoptării acestui din urmă tratat, Conferința reprezentanților guvernelor statelor membre a ținut să amintească în mod expres, în Declarația nr. 17 cu privire la supremație, că, în conformitate cu jurisprudența constantă a Curții, tratatele și legislația adoptată de Uniune pe baza tratatelor au prioritate în raport cu dreptul statelor membre, în condițiile prevăzute de jurisprudența menționată anterior [a se vedea în acest sens Hotărârea din 21 decembrie 2021, Euro Box Promotion ș.a., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 și C-840/19, EU:C:2021:1034, punctul 248, precum și Hotărârea din 5 iunie 2023, Comisia/Polonia (Independența și viața privată a judecătorilor), C-204/21, EU:C:2023:442, punctul 76 și jurisprudența citată].

170 După intrarea în vigoare a Tratatului de la Lisabona, Curtea a confirmat în mod constant jurisprudența anterioară referitoare la principiul supremației dreptului Uniunii, principiu care impune tuturor autorităților statelor membre să dea efect deplin diferitelor norme ale Uniunii, dreptul statelor membre neputând aduce atingere efectului recunoscut acestor diferite norme pe teritoriul statelor menționate [Hotărârea din 21 decembrie 2021, Euro Box Promotion ș.a., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 și C-840/19, EU:C:2021:1034, punctul 250, precum și Hotărârea din 22 februarie 2022, RS (Efectul deciziilor unei curți constituționale), C-430/21, EU:C:2022:99, punctul 50].

171 Astfel, în temeiul principiului supremației dreptului Uniunii, invocarea de către un stat membru a unor dispoziții de drept național, fie ele și de natură constituțională, nu poate aduce atingere unității și eficacității dreptului Uniunii. Într-adevăr, conform unei jurisprudențe consacrate, efectele asociate principiului supremației dreptului Uniunii se impun tuturor organelor unui stat membru, fără ca, în special, dispozițiile interne, inclusiv de ordin constituțional, să poată împiedica acest lucru (Hotărârea din 21 decembrie 2021, Euro Box Promotion ș.a., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 și C-840/19, EU:C:2021:1034, punctul 251, precum și Hotărârea din 16 ianuarie 2024, Österreichische Datenschutzbehörde, C-33/22, EU:C:2024:46, punctul 70 și jurisprudența citată).

172 Trebuie să se adauge că articolul 4 alineatul (2) TUE prevede că Uniunea respectă egalitatea statelor membre în raport cu tratatele. Or, Uniunea nu poate respecta o astfel de egalitate decât dacă statele membre se află, în temeiul principiului supremației dreptului Uniunii, în imposibilitatea de a face să prevaleze, împotriva ordinii juridice a Uniunii, o măsură unilaterală, indiferent de natura acesteia (Hotărârea din 21 decembrie 2021, Euro Box Promotion ș.a., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 și C-840/19, EU:C:2021:1034, punctul 249).

173 În aceeași ordine de idei, trebuie de asemenea să se arate că aplicarea uniformă a dreptului Uniunii constituie o cerință fundamentală a ordinii juridice a Uniunii. Astfel, o asemenea cerință este inerentă însești existenței unei comunități de drept și este necesară pentru a asigura respectarea egalității statelor membre în raport cu tratatele.

174 În acest context, trebuie amintit că, pentru a putea adera la Uniune, Republica Polonă a trebuit să respecte criterii care trebuie îndeplinite de statele candidate la aderare, astfel cum au fost stabilite de Consiliul European de la Copenhaga din 21 și din 22 iunie 1993. Aceste criterii impun în special statului candidat „să asigure stabilitatea instituțiilor care garantează democrația, statul de drept, drepturile omului, respectarea și protecția minorităților” [Hotărârea din 29 martie 2022, Getin

Noble Bank, C-132/20, EU:C:2022:235, punctul 104, și Hotărârea din 5 iunie 2023, Comisia/Polonia (Independența și viața privată a judecătorilor), C-204/21, EU:C:2023:442, punctul 65].

175 În plus, rezultă din articolul 2 TUE că Uniunea se întemeiază pe valori, precum statul de drept, care sunt comune statelor membre într-o societate caracterizată printre altele prin justiție (a se vedea în acest sens Hotărârea din 27 februarie 2018, Associação Sindical dos Juízes Portugueses, C-64/16, EU:C:2018:117, punctul 30, și Hotărârea din 18 mai 2021, Asociația Forumul Judecătorilor din România ș.a., C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 și C-397/19, EU:C:2021:393, punctul 160, precum și jurisprudența citată).

176 Dreptul Uniunii se întemeiază astfel pe premisa fundamentală potrivit căreia fiecare stat membru împărtășește cu toate celelalte state membre și recunoaște că acestea împărtășesc cu el o serie de valori comune pe care se întemeiază Uniunea, după cum se precizează la articolul 2 TUE. Această premisă ține de caracteristicile specifice și esențiale ale dreptului Uniunii, legate de natura sa proprie, care rezultă din autonomia de care beneficiază dreptul menționat în privința drepturilor statelor membre, precum și a dreptului internațional. Aceasta implică și justifică faptul că între statele membre există încrederea reciprocă că valorile respective vor fi recunoscute și că, prin urmare, dreptul Uniunii care le pune în aplicare va fi respectat (a se vedea în acest sens Hotărârea din 6 martie 2018, Achmea, C-284/16, EU:C:2018:158, punctul 34, precum și Hotărârea din 16 februarie 2022, Ungaria/Parlamentul și Consiliul, C-156/21, EU:C:2022:97, punctul 125 și jurisprudența citată).

177 Articolul 2 TUE nu constituie, în consecință, o simplă enunțare a unor orientări sau intenții de natură politică, ci conține valori care țin de însăși identitatea Uniunii în calitate de ordine juridică comună, valori care sunt concretizate în principii care implică obligații imperative din punct de vedere juridic pentru statele membre. Respectarea acestor valori nu poate fi redusă la o obligație ce revine unui stat candidat în vederea aderării la Uniune și de la care s-ar putea sustrage după aderare [a se vedea în acest sens Hotărârea din 16 februarie 2022, Ungaria/Parlamentul și Consiliul, C-156/21, EU:C:2022:97, punctele 126, 127 și 232, precum și Hotărârea din 5 iunie 2023, Comisia/Polonia (Independența și viața privată a judecătorilor), C-204/21, EU:C:2023:442, punctele 67 și 68].

178 Astfel, articolul 49 TUE, care prevede posibilitatea oricărui stat european de a solicita să devină membru al Uniunii, precizează că aceasta regrupează state care au aderat liber și voluntar la valorile comune prevăzute la articolul 2 TUE, respectă aceste valori și se angajează să le promoveze [a se vedea în acest sens Hotărârea din 24 iunie 2019, Comisia/Polonia (Independența Curții Supreme), C-619/18, EU:C:2019:531, punctul 42, precum și Hotărârea din 20 aprilie 2021, Repubblika, C-896/19, EU:C:2021:311, punctul 61].

179 Rezultă că respectarea de către un stat membru a valorilor consacrate la articolul 2 TUE constituie o condiție pentru a beneficia de toate drepturile care decurg din aplicarea tratatelor în privința acestui stat membru. Prin urmare, un stat membru nu își poate modifica legislația și nici jurisprudența astfel încât să determine un regres al protecției valorii statului de drept, valoare care este concretizată printre altele de articolul 19 TUE. Statele membre sunt, așadar, obligate să asigure evitarea oricărui regres în raport cu această valoare al legislației și al jurisprudenței lor în materie de organizare a justiției, abținându-se să adopte norme care ar aduce atingere independenței judecătorilor (a se vedea în acest sens Hotărârea din 20 aprilie 2021, Repubblika,

C-896/19, EU:C:2021:311, punctele 63 și 64, precum și Hotărârea din 21 decembrie 2021, Euro Box Promotion ș.a., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 și C-840/19, EU:C:2021:1034, punctul 162 și jurisprudența citată).

180 Or, chiar dacă, după cum reiese din articolul 4 alineatul (2) TUE, Uniunea respectă identitatea națională a statelor membre, inerentă structurilor lor fundamentale politice și constituționale, așa încât aceste state dispun de o anumită marjă de apreciere pentru a asigura punerea în aplicare a principiilor statului de drept, nu rezultă nicidecum că această obligație de rezultat poate varia de la un stat membru la altul. Astfel, deși dispun de identități naționale distincte, inerente structurilor lor fundamentale politice și constituționale, pe care Uniunea le respectă, statele membre aderă la o noțiune de „stat de drept” pe care o împărtășesc, ca valoare comună tradițiilor lor constituționale proprii, și pe care s-au angajat să o respecte în mod continuu [Hotărârea din 16 februarie 2022, Ungaria/Parlamentul și Consiliul, C-156/21, EU:C:2022:97, punctele 233 și 234, precum și Hotărârea din 5 iunie 2023, Comisia/Polonia (Independența și viața privată a judecătorilor), C-204/21, EU:C:2023:442, punctul 73].

181 Rezultă că, în alegerea modelelor lor constituționale, statele membre sunt ținute să se conformeze printre altele cerinței de independență a justiției care decurge din articolul 2 și din articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE [a se vedea în acest sens Hotărârea din 5 iunie 2023, Comisia/Polonia (Independența și viața privată a judecătorilor), C-204/21, EU:C:2023:442, punctul 74, precum și jurisprudența citată].

182 De asemenea, pentru a asigura în special efectivitatea dreptului Uniunii, principiu care este de asemenea vizat de al doilea motiv, statele membre au obligația de a se conforma principiului supremației dreptului Uniunii și de a se abține să adopte măsuri care încalcă autonomia ordinii juridice a Uniunii.

183 În sfârșit, trebuie arătat că, potrivit articolului 2 din actul de aderare, dispozițiile tratatelor originare și actele adoptate de instituții și de Banca Centrală Europeană înainte de aderare sunt obligatorii pentru noile state membre și se aplică în aceste state în condițiile stabilite prin aceste tratate prin actul de aderare. Curtea a statuat deja că din acest articol 2, precum și din articolul 10 din actul de aderare rezultă că acesta din urmă se întemeiază pe principiul aplicării imediate și integrale a dispozițiilor de drept al Uniunii în ceea ce privește noile state membre și că numai cu titlu tranzitoriu sunt admise derogări prevăzute în mod expres de dispozițiile tranzitorii (Hotărârea din 21 martie 2019, Comisia/Polonia, C-127/17, EU:C:2019:236, punctul 103 și jurisprudența citată).

184 Prin urmare, de la aderarea sa la Uniune la 1 mai 2004, Republica Polonă este ținută fără nicio rezervă de dispozițiile dreptului primar, precum și de actele adoptate de instituțiile Uniunii înainte de aderare, astfel cum au fost interpretate de Curte, în lipsa unei dispoziții derogatorii exprese în această privință.

185 Prin ratificarea actului de aderare, acest stat membru a acceptat astfel însăși concepția Uniunii ca ordine juridică comună statelor membre, prezentând toate caracteristicile și specificitățile descrise la punctele 163-181 din prezenta hotărâre, și a aderat la această ordine juridică.

186 În aceste condiții, în temeiul principiului cooperării loiale prevăzut la articolul 4 alineatul (3) primul paragraf TUE, Republicii Polone îi revine în special sarcina de a asigura, pe teritoriul său, aplicarea și respectarea dreptului Uniunii și, în temeiul articolului 4 alineatul (3) al doilea paragraf TUE, de a adopta orice măsură generală sau specială de natură să asigure îndeplinirea obligațiilor

care decurg din tratate sau care rezultă din actele instituțiilor Uniunii. Dispoziții din ordinea sa juridică națională, nici chiar constituțională, nu pot justifica, potrivit jurisprudenței constante a Curții, nerespectarea acestor obligații (a se vedea în acest sens Hotărârea din 8 aprilie 2014, Comisia/Ungaria, C-288/12, EU:C:2014:237, punctul 35 și jurisprudența citată).

187 În speță, în ceea ce privește hotărârea din 7 octombrie 2021, din cuprinsul punctelor 2 și 3 din dispozitivul acesteia reiese că interpretarea pe care Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) a efectuat-o în aceasta cu privire la Constituția poloneză are drept consecință faptul că nu permite ca cerințele care decurg din articolul 2 și din articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, astfel cum au fost interpretate de Curte, să producă efecte juridice în ordinea juridică poloneză. În plus, așa cum reiese din secțiunea 10 din motivarea în drept a acestei hotărâri, instanța menționată a dispus ca toate organele autorităților publice poloneze, în special instanțele, să se abțină de la aplicarea acestor norme, astfel cum au fost interpretate de Curte, făcând referire la caracterul obligatoriu *erga omnes* și definitiv al hotărârilor sale.

188 În sfârșit, în hotărârea menționată, Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) a efectuat, așa cum reiese printre altele din cuprinsul punctului 1 din dispozitiv, precum și din cuprinsul punctelor 6.2 și 6.4 din motivarea în drept, o interpretare a Constituției poloneze care respinge supremația dreptului Uniunii asupra normelor constituționale poloneze, astfel cum a fost explicitată în special la punctele 167-171 din prezenta hotărâre.

189 În ceea ce privește hotărârea din 14 iulie 2021, Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) a statuat în esență, astfel cum s-a constatat la punctul 140 din prezenta hotărâre, că orice măsură provizorie dispusă de Curte în temeiul articolului 279 TFUE și prin care se urmărește menținerea dreptului la protecție jurisdicțională efectivă în fața unei instanțe independente în Polonia, prevăzut la articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, este lipsită de efect obligatoriu în ordinea juridică poloneză. În special, din cuprinsul punctelor 6.8-6.10 din motivarea în drept a acestei hotărâri reiese că Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) și-a întemeiat poziția pe supremația Constituției poloneze ca normă supremă a ordinii juridice interne.

190 În această privință, mai trebuie să se arate că, așa cum se poate deduce din motivarea în drept și din dispozitivele hotărârilor în litigiu, Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) consideră că, pe de o parte, articolul 2 și articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE și, pe de altă parte, articolul 4 alineatul (3) TUE și articolul 279 TFUE, astfel cum au fost interpretate de Curte, sunt contrare diferitelor principii consacrate în Constituția poloneză și aduc atingere identității constituționale poloneze.

191 Totuși, având în vedere considerațiile care figurează în special la punctele 177-180 și 186 din prezenta hotărâre, nu se poate susține în mod valabil că respectarea unor valori și a unor principii precum statul de drept, protecția jurisdicțională efectivă și independența justiției, consacrate la articolul 2 și la articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, care condiționează atât aderarea unui stat membru la Uniune, cât și participarea sa la funcționarea acesteia, presupune cerințe care pot afecta identitatea națională a acestuia din urmă, în sensul articolului 4 alineatul (2) TUE. Prin urmare, această din urmă dispoziție, care trebuie interpretată ținând seama de dispozițiile, de același rang cu ea, consacrate la articolul 2 și la articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, nu poate scuti statele membre de respectarea cerințelor care decurg din acestea [a se vedea în acest sens Hotărârea din 5 iunie 2023, Comisia/Polonia (Independența și viața privată a judecătorilor), C-204/21, EU:C:2023:442, punctul 72].

192 O asemenea concluzie este valabilă și în ceea ce privește articolul 4 alineatul (3) TUE, precum și articolul 279 TFUE, care urmăresc să asigure respectarea deplină și efectivitatea deplină a dreptului Uniunii.

193 Astfel, nu se poate accepta ca Republica Polonă să se sustragă obligațiilor sale care decurg din articolul 2, din articolul 4 alineatul (3), din articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, precum și din articolul 279 TFUE considerând că cerințele care decurg din aceste dispoziții ar putea să afecteze identitatea constituțională poloneză, în condițiile în care valorile și principiile pe care acestea le consacră țin de însăși identitatea Uniunii ca ordine juridică comună la care acest stat membru a aderat în mod voluntar.

194 Din ceea ce precedă rezultă că interpretarea Constituției poloneze efectuată de Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) în hotărârile în litigiu aduce în mod vădit atingere supremației de care beneficiază articolul 2, articolul 4 alineatul (3) și articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, precum și articolul 279 TFUE, dispoziții care sunt vizate de aceste hotărâri.

195 În plus, prin faptul că împiedică în mod unilateral autoritățile publice poloneze să aplice aceste norme de drept al Uniunii, hotărârile în litigiu încalcă de asemenea în mod vădit principiile autonomiei, efectivității și aplicării uniforme a dreptului Uniunii.

196 În aceste condiții, este necesar să se constate că, având în vedere interpretarea Constituției poloneze efectuată de Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) în hotărârile în litigiu, Republica Polonă nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul principiilor autonomiei, supremației, efectivității și aplicării uniforme a dreptului Uniunii.

– Cu privire la neîndeplinirea obligațiilor imputată în ceea ce privește principiul efectului obligatoriu al jurisprudenței Curții

197 Din hotărârile în litigiu reiese că Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) a considerat, pe de o parte, că jurisprudența Curții referitoare la articolul 2 și la articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE și, pe de altă parte, măsurile provizorii dispuse de Curte în temeiul articolului 279 TFUE, prin care se urmărea menținerea dreptului la protecție jurisdicțională efectivă în fața unei instanțe independente în Polonia, încalcă identitatea constituțională poloneză ca urmare a faptului că jurisprudența și măsurile provizorii respective sunt acte *ultra vires*.

198 Reiese de asemenea din hotărârile menționate că Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) a arătat că își rezerva dreptul de a efectua în viitor un control *ultra vires* al hotărârilor Curții în scopul protejării acestei identități.

199 În această privință, trebuie arătat că constatările care figurează la punctele 185 și 186 din prezenta hotărâre sunt valabile fără nicio rezervă cu privire la normele care reglementează sistemul jurisdicțional al Uniunii și, așadar, la repartizarea competențelor jurisdicționale între Curte și instanțele naționale, astfel cum rezultă din tratate.

200 Or, potrivit unei jurisprudențe constante, tratatele au instituit, pentru a garanta conservarea caracteristicilor specifice și a autonomiei ordinii juridice a Uniunii, un sistem jurisdicțional destinat să asigure coerența și unitatea în interpretarea dreptului Uniunii (Hotărârea din 6 martie 2018, Achmea, C-284/16, EU:C:2018:158, punctul 35, precum și Hotărârea din 24 octombrie 2018, XC ș.a., C-234/17, EU:C:2018:853, punctul 39 și jurisprudența citată).

201 În acest cadru, astfel cum rezultă din articolul 19 alineatul (1) TUE, revine instanțelor naționale și Curții obligația de a garanta deplina aplicare a dreptului Uniunii în toate statele membre, precum și protecția jurisdicțională a drepturilor conferite justițiabililor de dreptul menționat [a se vedea în acest sens Hotărârea din 25 iulie 2018, Minister for Justice and Equality (Deficiențele sistemului judiciar), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, punctul 50, și Hotărârea din 5 iunie 2023, Comisia/Polonia (Independența și viața privată a judecătorilor), C-204/21, EU:C:2023:442, punctul 128].

202 În această privință, articolul 267 primul paragraf TFUE atribuie Curții competența de a se pronunța cu titlu preliminar atât cu privire la interpretarea tratatelor și a actelor instituțiilor Uniunii, cât și cu privire la validitatea acestor acte.

203 Curtea este, așadar, singura competentă să constate nevaliditatea unui act al Uniunii și să furnizeze interpretarea definitivă și obligatorie a dreptului Uniunii [a se vedea în acest sens Hotărârea din 22 februarie 2022, RS (Efectul deciziilor unei curți constituționale), C-430/21, EU:C:2022:99, punctele 52 și 71, precum și jurisprudența citată].

204 În ceea ce privește rolul instanțelor naționale, articolul 267 TFUE prevede, la al doilea paragraf, că acestea pot adresa întrebări preliminare Curții și, la al treilea paragraf, că sunt obligate să facă acest lucru în cazul în care deciziile lor nu sunt supuse vreunei căi de atac în dreptul intern.

205 Această obligație a instanțelor naționale ale căror decizii nu sunt supuse vreunei căi de atac în dreptul intern se înscrie, astfel cum a statuat Curtea în repetate rânduri, în cadrul cooperării, instituită pentru a asigura aplicarea și interpretarea uniformă a dreptului Uniunii în toate statele membre, între instanțele naționale, în calitatea lor de instanțe însărcinate cu aplicarea acestui drept, și Curte. Obligația menționată are drept scop în special evitarea formării, în vreun stat membru, a unei jurisprudențe naționale care să nu corespundă normelor din dreptul Uniunii (Hotărârea din 15 octombrie 2024, KUBERA, C-144/23, EU:C:2024:881, punctul 35 și jurisprudența citată).

206 În plus, obligația instanțelor naționale ale căror decizii nu sunt supuse vreunei căi de atac în dreptul intern de a sesiza Curtea cu o întrebare preliminară constituie corolarul competenței exclusive de care dispune aceasta din urmă de a se pronunța cu privire la validitatea actelor Uniunii și de a furniza interpretarea definitivă și obligatorie a dreptului Uniunii.

207 Această competență exclusivă a Curții este, de altfel, confirmată de articolul 344 TFUE, potrivit căruia statele membre se angajează să nu supună un diferend cu privire la interpretarea sau aplicarea tratatelor unui alt mod de soluționare decât cele prevăzute de acestea [a se vedea în acest sens Avizul 1/91 (Acordul SEE – I) din 14 decembrie 1991, EU:C:1991:490, punctul 35].

208 Funcțiile și competențele astfel atribuite instanțelor naționale și, respectiv, Curții sunt esențiale pentru a se asigura însăși natura dreptului instituit prin tratate [a se vedea în acest sens Avizul 1/09 (Acordul privind crearea unui sistem unic de soluționare a litigiilor în materie de brevete) din 8 martie 2011, EU:C:2011:123, punctul 85, și Hotărârea din 25 iunie 2020, SATCEN/KF, C-14/19 P, EU:C:2020:492, punctul 61].

209 Acestea urmăresc să asigure că dreptul Uniunii are în toate împrejurările același efect în toate statele membre, permițând astfel garantarea unității înseși a ordinii juridice a Uniunii, a coerenței sale, a efectului său deplin și a autonomiei sale, precum și, în ultimă instanță, a caracterului propriu al dreptului instituit de tratate [a se vedea în acest sens Hotărârea din 22 octombrie 1987,

Foto-Frost, 314/85, EU:C:1987:452, punctul 15, Hotărârea din 22 februarie 2022, RS (Efectul deciziilor unei curți constituționale), C-430/21, EU:C:2022:99, punctul 73, precum și Hotărârea din 9 aprilie 2024, Profi Credit Polska (Redeschiderea unei proceduri finalizate printr-o hotărâre judecătorească definitivă), C-582/21, EU:C:2024:282, punctul 51].

210 În ceea ce privește aspectul dacă instanțele naționale au dreptul să se pronunțe cu privire la întinderea competențelor atribuite Uniunii și la respectarea limitelor acestor competențe, este adevărat că articolul 5 alineatul (2) TUE prevede, pe de o parte, că, „[î]n temeiul principiului atribuirii, Uniunea acționează numai în limitele competențelor care i-au fost atribuite de statele membre prin tratate pentru realizarea obiectivelor stabilite prin aceste tratate” și, pe de altă parte, că „[o]rice competență care nu este atribuită Uniunii prin tratate aparține statelor membre”. Acest principiu este consacrat și la articolul 4 alineatul (1) TUE.

211 În plus, potrivit articolului 13 alineatul (2) prima teză TUE, fiecare instituție trebuie să acționeze în limitele atribuțiilor care îi sunt conferite prin tratate, în conformitate cu procedurile, condițiile și scopurile prevăzute de acestea.

212 Totuși, contrar a ceea ce pare să considere Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) în deciziile în litigiu, normele și principiile amintite la cele două puncte precedente nu autorizează instanțele naționale să se pronunțe în mod unilateral și definitiv cu privire la întinderea competențelor atribuite Uniunii și la respectarea limitelor acestor competențe.

213 Astfel, în timp ce stabilirea întinderii competențelor Uniunii, la fel ca în situația controlului respectării limitelor acestor competențe, implică în mod necesar interpretarea dispozițiilor tratatelor, Curtea este singura competentă să furnizeze interpretarea definitivă și obligatorie a acestor dispoziții, în același mod ca în cazul tuturor celorlalte dispoziții ale dreptului Uniunii.

214 În aceste condiții, a recunoaște instanțelor naționale o competență care să le permită să se pronunțe în mod definitiv cu privire la întinderea competențelor atribuite Uniunii și la respectarea limitelor acestor competențe ar fi incompatibil cu natura dreptului Uniunii, din mai multe perspective.

215 În această privință, în primul rând, rezultă dintr-o jurisprudență constantă că tratatele nu conferă instanțelor naționale, în cadrul sistemului complet al căilor de atac pe care le-au instituit aceste tratate, competența de a declara că actele instituțiilor Uniunii sunt lipsite de validitate și nici de a furniza interpretarea definitivă a dreptului Uniunii [a se vedea în acest sens Hotărârea din 21 decembrie 2011, Air Transport Association of America ș.a., C-366/10, EU:C:2011:864, punctul 47 și jurisprudența citată, precum și Hotărârea din 22 februarie 2022, RS (Efectul deciziilor unei curți constituționale), C-430/21, EU:C:2022:99, punctul 52 și jurisprudența citată].

216 În al doilea rând, autonomia și efectivitatea ordinii juridice a Uniunii se opun oricărui control extern al deciziilor Curții în exercitarea competenței sale exclusive de a interpreta în mod definitiv și obligatoriu dreptul Uniunii și de a controla legalitatea actelor Uniunii.

217 În al treilea rând, competențele atribuite Uniunii, precum și forța executivă a dreptului Uniunii nu pot varia de la un stat membru la altul. Divergențele dintre instanțele statelor membre în această privință ar putea să compromită însăși unitatea ordinii juridice a Uniunii, să pună în pericol realizarea scopurilor tratatelor și să aducă atingere cerinței fundamentale a securității juridice, precum și egalității statelor membre și resortisanților acestora în fața dreptului Uniunii [a se

vedea în acest sens Hotărârea din 28 martie 2017, Rosneft, C-72/15, EU:C:2017:236, punctul 80 și jurisprudența citată, precum și Hotărârea din 22 februarie 2022, RS (Efectul deciziilor unei curți constituționale), C-430/21, EU:C:2022:99, punctul 48 și jurisprudența citată].

218 Astfel, contrar celor statuate în esență de Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) în hotărârile în litigiu, competența de a aprecia întinderea competențelor atribuite Uniunii într-un anumit domeniu și de a controla respectarea limitelor acestor competențe revine numai instanțelor Uniunii, iar nu instanțelor naționale.

219 Pe de altă parte, nici posibilitatea instanțelor naționale de a se pronunța cu privire la întinderea competențelor atribuite Uniunii nu ar fi compatibilă cu necesara coerență a sistemului de protecție jurisdicțională instituit prin tratate.

220 Desigur, revine instanțelor naționale competente sarcina de a interpreta constituția statului membru din care fac parte și de a stabili eventualele limite pe care le impune această constituție aderării respectivului stat membru la Uniune, astfel cum este instituită prin Tratatul UE și prin Tratatul FUE.

221 Totuși, începând de la data aderării sale la Uniune, un stat membru este ținut, așa cum reiese din cuprinsul punctului 184 din prezenta hotărâre, fără nicio altă rezervă decât cele eventual prevăzute de actul de aderare, de ansamblul dispozițiilor de drept primar, precum și de actele adoptate de instituțiile Uniunii înainte de aderare, astfel cum au fost interpretate de Curte.

222 Dacă o instanță națională ridică, în cadrul competențelor sale, problema întinderii competențelor Uniunii într-un anumit domeniu sau are îndoieli cu privire la validitatea unui act de drept al Uniunii, ca urmare a faptului că acesta depășește sfera competențelor Uniunii sau că încalcă cerința ca Uniunea, în temeiul articolului 4 alineatul (2) TUE, să respecte identitatea națională a statelor membre, inerentă structurilor lor fundamentale politice și constituționale, revine exclusiv Curții, în cadrul unei proceduri de trimitere preliminară în temeiul articolului 267 TFUE, sarcina de a furniza interpretarea definitivă și obligatorie a dispozițiilor dreptului Uniunii în cauză și de a constata, dacă este cazul, nevaliditatea actului respectiv.

223 Astfel, având în vedere această competență exclusivă a Curții, o instanță a unui stat membru nu poate, pe baza propriei interpretări a unor dispoziții de drept al Uniunii, să statueze în mod valabil că Curtea a pronunțat o decizie care încalcă limitele competențelor atribuite Uniunii și, prin urmare, să refuze să dea curs acestei decizii a Curții [a se vedea în acest sens Hotărârea din 22 februarie 2022, RS (Efectul deciziilor unei curți constituționale), C-430/21, EU:C:2022:99, punctul 72] sau chiar să interzică autorităților publice ale statului membru din care face parte această instanță să se conformeze jurisprudenței Curții sau să aplice dispoziții ale dreptului Uniunii, așa cum au fost interpretate de Curte.

224 Constatările enunțate la cele două puncte precedente se impun și în situația în care, printr-o decizie, o instanță constituțională sau a o curte supremă a unui stat membru refuză, precum în cazul deciziilor în litigiu, să se conformeze unor decizii ale Curții, întemeindu-se în special pe considerația că Curtea și-ar fi depășit competența sau că aceste decizii ar fi încălcat identitatea constituțională a statului membru în cauză în raport cu articolul 4 alineatul (2) TUE.

225 În această privință, este adevărat că, în temeiul articolului 13 alineatul (2) TUE, Curtea trebuie să acționeze în limitele atribuțiilor care îi sunt conferite prin tratate, în conformitate cu procedurile, condițiile și scopurile prevăzute de acestea.

226 În plus, în temeiul articolului 4 alineatul (2) TUE, Curtea poate fi chemată să verifice dacă o obligație de drept al Uniunii nu încalcă identitatea națională a unui stat membru [Hotărârea din 22 februarie 2022, RS (Efectul deciziilor unei curți constituționale), C-430/21, EU:C:2022:99, punctul 69 și jurisprudența citată].

227 Totuși, deși este de competența statelor membre să își definească identitatea națională, articolul 4 alineatul (2) TUE nu poate fi interpretat astfel încât să le confere acestora competența de a deroga în mod unilateral de la dispozițiile dreptului Uniunii prin invocarea acestei identități naționale.

228 În special, autonomia de care beneficiază dreptul Uniunii în raport cu legislațiile statelor membre impune ca interpretarea articolului 4 alineatul (2) TUE să țină seama de structura și de obiectivele Uniunii, ceea ce nu poate fi asigurat decât dacă interpretarea menționată este realizată cu respectarea sistemului de protecție jurisdicțională al Uniunii și, în special, a competenței exclusive a Curții amintite la punctul 213 din prezenta hotărâre.

229 Dispoziția menționată nu are nici ca obiect, nici ca efect să autorizeze o curte constituțională sau supremă a unui stat membru ca, ignorând obligațiile care decurg printre altele din articolul 4 alineatele (2) și (3), precum și din articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE și care îi incumbă acesteia, să înlăture aplicarea unei norme de drept al Uniunii pentru motivul că această normă ar încălca identitatea națională a acestui stat membru, astfel cum este definită de curtea constituțională națională sau supremă respectivă [a se vedea în acest sens Hotărârea din 22 februarie 2022, RS (Efectul deciziilor unei curți constituționale), C-430/21, EU:C:2022:99, punctul 70].

230 Dacă o curte constituțională sau supremă a unui stat membru consideră că o dispoziție de drept derivat al Uniunii, astfel cum a fost interpretată de Curte, încalcă obligația de a respecta identitatea națională a acestui stat membru, acea curte constituțională sau supremă trebuie să suspende judecarea cauzei și să sesizeze Curtea cu o cerere de decizie preliminară în temeiul articolului 267 TFUE pentru a fi apreciată validitatea acestei dispoziții în lumina articolului 4 alineatul (2) TUE, Curtea fiind singura competentă să constate nevaliditatea unui act al Uniunii [a se vedea în acest sens Hotărârea din 22 februarie 2022, RS (Efectul deciziilor unei curți constituționale), C-430/21, EU:C:2022:99, punctul 71].

231 În ceea ce privește dreptul primar, Curtea ține seama de cerințele care rezultă din articolul 4 alineatul (2) TUE atunci când interpretează obligații ale statelor membre care decurg din alte dispoziții ale dreptului primar (a se vedea în acest sens Hotărârea din 22 decembrie 2010, Sayn-Wittgenstein, C-208/09, EU:C:2010:806, punctul 92, și Hotărârea din 7 septembrie 2022, Cilevičs ș.a., C-391/20, EU:C:2022:638, punctul 68, precum și jurisprudența citată].

232 Totuși, atunci când o instanță a unui stat membru consideră că o interpretare a unei dispoziții a dreptului primar efectuată într-o decizie a Curții încalcă cerințele care decurg din articolul 4 alineatul (2) TUE, ea nu poate, pe baza propriei interpretări a dreptului Uniunii, să statueze în mod valabil că Curtea a pronunțat o decizie care depășește sfera sa de competență și, prin urmare, să refuze să dea curs acestei decizii [a se vedea în acest sens Hotărârea din 22 februarie 2022, RS (Efectul deciziilor unei curți constituționale), C-430/21, EU:C:2022:99, punctul 72]. Într-o asemenea ipoteză, acesteia îi revine, dacă este cazul, obligația de a adresa Curții o cerere de decizie preliminară pentru a-i da acesteia din urmă posibilitatea să aprecieze eventuala incidență asupra interpretării menționate a necesității de a lua în considerare identitatea națională a statului membru în cauză, inerentă structurilor sale fundamentale politice și constituționale.

233 Mai general, atunci când se invocă în fața unei instanțe naționale o chestiune referitoare la întinderea competențelor Uniunii sau la legalitatea unui act de drept derivat, această instanță este obligată, în cazul în care întrebarea respectivă ține de interpretarea dreptului Uniunii și indiferent de motivul de nevaliditate invocat, să respecte competența exclusivă a Curții, care constituie o caracteristică fundamentală a sistemului jurisdicțional al Uniunii.

234 În speță, din considerațiile care precedă rezultă că argumentația Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) care figurează în hotărârile în litigiu, astfel cum este menționată la punctele 197 și 198 din prezenta hotărâre, întemeiată pe protecția necesară a identității constituționale poloneze, nu poate fi reținută în mod valabil.

235 În aceste condiții, este necesar să se concluzioneze că Republica Polonă, având în vedere interpretarea Constituției poloneze efectuată de Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) în hotărârile în litigiu, a încălcat efectul obligatoriu al jurisprudenței Curții.

236 Rezultă că al doilea motiv al Comisiei trebuie admis în totalitate.

Cu privire la al treilea motiv

Argumentația părților

237 Prin intermediul celui de al treilea motiv, care cuprinde două aspecte, Comisia susține că Republica Polonă nu și-a îndeplinit obligația care îi revine în temeiul articolului 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE de a se asigura că Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) îndeplinește garanția unei instanțe judecătorești independente și imparțiale constituite în prealabil prin lege, în sensul dispozițiilor coroborate ale acestui articol 19 alineatul (1) al doilea paragraf și ale articolului 47 din cartă.

238 Din jurisprudența Curții rezultată din Hotărârea din 6 octombrie 2021, W.Ż. (Camera de control extraordinar și cauze publice a Curții Supreme – Numire) (C-487/19, EU:C:2021:798), reiese că neregularitățile procedurii de numire pe un post de judecător pot determina o încălcare nu numai a cerinței unei instanțe judecătorești constituite în prealabil prin lege, ci și a independenței și a imparțialității instanței. Potrivit hotărârii menționate, o asemenea situație ar fi cea a numirii unui judecător intervenite cu încălcarea vădită a normelor fundamentale ale procedurii de numire a judecătorilor la Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională), care fac parte integrantă din instituirea și din funcționarea sistemului judiciar polonez, ceea ce creează un risc real de punere în pericol a integrității rezultatului la care a condus procesul de numire. Astfel, ar lua naștere, în percepția justițiabililor, îndoieli legitime referitoare la impenetrabilitatea acestui judecător în privința unor elemente exterioare și la neutralitatea sa în raport cu interesele care se înfruntă, precum și o lipsă a aparenței de independență sau de imparțialitate a acestuia de natură să aducă atingere încrederii pe care justiția trebuie să o inspire justițiabililor menționați într-o societate democratică și într-un stat de drept.

239 Potrivit Comisiei, Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) nu mai oferă garanțiile unei instanțe independente, imparțiale și constituite în prealabil prin lege, în sensul dispozițiilor coroborate ale articolului 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE și ale articolului 47 din cartă, din cauza, pe de o parte, a neregularității evidente intervenite în numirea unor judecători în cadrul acestei instanțe în luna decembrie 2015, cu încălcarea vădită a dreptului constituțional polonez, și, pe de altă parte, a unor neregularități grave în numirea președintei instanței menționate, în

luna decembrie 2016. Fiecare dintre aceste neregularități ar da naștere, în percepția justițiabililor, ca urmare a activității Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională), compusă din persoane astfel numite, unor îndoieli legitime referitoare la imparțialitatea acestei instanțe și la impenetrabilitatea sa în privința unor elemente exterioare.

240 Prin intermediul primului aspect al celui de al treilea motiv, Comisia susține că alegerea lui H.C., a lui L.M. și a lui M.M. în funcția de judecător al Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) pentru a înlocui judecători al căror mandat de nouă ani expirase la 6 noiembrie 2015, precum și preluarea funcției lor în cadrul acestei instanțe constituie o încălcare vădită a articolului 194 alineatul 1 din Constituția poloneză, potrivit căruia un nou judecător nu poate fi ales de Sejm (Seimul) decât în legislatura în cursul căreia a devenit vacant postul în cauză. Astfel cum ar fi confirmat, printre altele, hotărârile Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) din 3 și din 9 decembrie 2015, alegerea lui H.C., a lui L.M. și a M.M. la 2 decembrie 2015, precum și preluarea funcției lor la Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) la 20 decembrie 2016 ar fi fost contrare dispoziției menționate.

241 Sejm (Seimul) ar fi ales aceste trei persoane la 2 decembrie 2015, respectiv în cursul celei de a opta legislaturi, deși, la 8 octombrie 2015, respectiv în cursul celei de a șaptea legislaturi, alte trei persoane, și anume R.H., A.J. și K.Ś., fuseseră deja alese de Sejm (Seim) pentru a înlocui judecătorii al căror mandat de nouă ani expira la 6 noiembrie 2015. Cele trei persoane alese la 2 decembrie 2015 ar fi depus jurământul în aceeași zi în fața președintelui Republicii Polone și ar fi fost autorizate să facă parte din complet la 20 decembrie 2016 de către J.P., care exercita la acel moment funcția de președintă a Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională). În schimb, președintele Republicii Polone nu ar fi primit jurământul persoanelor alese la 8 octombrie 2015, astfel încât acestea nu și-ar fi putut prelua funcția.

242 Astfel, nici la data expirării termenului de răspuns la avizul motivat al Comisiei din 15 iulie 2022, nici chiar la data introducerii prezentei acțiuni hotărârile Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) din 3 și din 9 decembrie 2015 nu ar fi fost puse în aplicare de Republica Polonă.

243 În plus, Comisia arată că, în Hotărârea din 7 mai 2021, Xero Flor w Polsce sp. z o.o. împotriva Poloniei (CE:ECHR:2021:0507JUD000490718), Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat deja, pe baza acelorași fapte, că a existat o încălcare a unei norme naționale fundamentale aplicabile alegerii judecătorilor Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională), această încălcare fiind săvârșită în special de Sejm (Seimul) în cursul celei de a opta legislaturi și de președintele Republicii Polone. Recurgând la controlul în trei etape elaborat în jurisprudența sa rezultată, printre altele, din Hotărârea din 1 decembrie 2020, Guðmundur Andri Ástráðsson împotriva Islandei (CE:ECHR:2020:1201JUD002637418), Curtea Europeană a Drepturilor Omului ar fi statuat, în hotărârea din 7 mai 2021 menționată, că societatea reclamantă fusese privată de dreptul la o „instanță instituită de lege” prevăzut la articolul 6 paragraful 1 din CEDO ca urmare a participării lui M.M. la procedura în fața Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională), întrucât alegerea acestui judecător fusese afectată de neregularități grave, care încălcau însăși esența acestui drept.

244 Prin intermediul celui de al doilea aspect al celui de al treilea motiv, Comisia susține că numirea lui J.P. în postul de președinte al Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională), la 21 decembrie 2016, a fost afectată de neregularități grave, încălcând astfel garanțiile necesare de independență și de imparțialitate care decurg din articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE.

245 În această privință, Comisia explică faptul că președintele Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) joacă un rol fundamental în funcționarea acestui organ constituțional prin faptul că conduce lucrările acestuia din urmă, îl reprezintă și exercită alte funcții prevăzute de lege. Potrivit regulamentului Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională), președintele acestei instanțe ar decide de asemenea cu privire la procedura internă referitoare la cererile introductive, la chestiunile juridice și la căile de atac constituționale și ar desemna completele de judecată, președinții acestor complete, precum și judecătorii raportori.

246 În ceea ce privește desfășurarea procedurii de selecție care a condus la numirea lui J.P., Comisia arată că, în apropierea expirării, la 19 decembrie 2016, a mandatului fostului președinte al Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională), legiuitorul polonez a adoptat o serie de legi de revizuire a procedurii de selecție a candidaților pentru postul de președinte al acestei instanțe, prevăzută până atunci la articolul 16 din Legea din 22 iulie 2016 privind Curtea Constituțională, a cărui conformitate cu Constituția poloneză fusese confirmată printr-o hotărâre a Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) din 7 noiembrie 2016 (cauza K 44/16).

247 Mai întâi, Sejm (Seimul) ar fi adoptat, la 30 noiembrie 2016, ustawa o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Legea privind organizarea și procedura în fața Curții Constituționale) (Dz. U. poziția 2072). Ulterior, la 13 decembrie 2016, Sejm (Seimul) ar fi adoptat Legea privind dispozițiile introductive, al cărei articol 21 ar fi prevăzut o procedură tranzitorie specială pentru selectarea candidaților care trebuiau să fie prezentați președintelui Republicii Polone în vederea numirii noului președinte al Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională). Procedura trebuia desfășurată de „judecătorul care îndeplinește funcția de președinte al Trybunał Konstytucyjny [(Curtea Constituțională)]”, acest nou post fiind instituit prin articolul 18 din legea menționată.

248 La 20 decembrie 2016, respectiv în ziua intrării în vigoare a articolelor 16-22 din Legea privind dispozițiile introductive și în ziua următoare pensionării lui A.R., până la acel moment președinte al Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională), președintele Republicii Polone ar fi numit-o pe J.P., în conformitate cu articolul 18 din această lege, în noul post de „judecător care îndeplinește funcția de președinte al Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională)”, în condițiile în care era în funcție un vicepreședinte al acestei instanțe, și anume S.B. Or, acest nou post nu ar fi prevăzut în Constituția poloneză, articolul 194 alineatul 2 din aceasta menționând numai președintele și vicepreședintele Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională). În plus, legile anterioare de reglementare a funcționării acestei instanțe prevedeau că vicepreședintele său ori, în caz de împiedicare, orice alt judecător desemnat de președinte sau de judecătorul cel mai în vârstă ar exercita funcția de președinte în lipsa acestuia.

249 La aceeași dată, J.P., nou-desemnată să exercite funcția de președintă a Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională), i-ar fi autorizat pe cei trei judecători aleși la 2 decembrie 2015, cu încălcarea articolului 194 alineatul 1 din Constituția poloneză, să facă parte din compunerea acestei instanțe, după depunerea jurământului de către aceștia în fața președintelui Republicii Polone. În plus, J.P. ar fi convocat imediat adunarea generală, din care făceau deja parte aceste trei persoane.

250 Dintre cei paisprezece judecători prezenți la desfășurarea acestei adunări generale, opt ar fi refuzat să participe la votul de selectare a candidaților la postul de președinte al Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională), unul dintre aceștia solicitând fără succes amânarea cu o zi a adunării generale pentru a permite participarea tuturor judecătorilor la această reuniune.

251 Totuși, și în condițiile în care, în conformitate cu articolul 20 din Legea privind dispozițiile introductive, J.P. dispunea de o lună, începând cu 20 decembrie 2016, pentru a desfășura procedura de prezentare în fața președintelui Republicii Polone a candidaților pentru postul de președinte al Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională), potrivit modalităților definite la articolul 21 din legea menționată, J.P. ar fi refuzat să amâne adunarea generală.

252 Prin urmare, adunarea generală ar fi selectat și prezentat președintelui Republicii Polone, la 20 decembrie 2016, cu șase voturi din cei paisprezece judecători prezenți, doi candidați, și anume, pe de o parte, J.P., care beneficiase de cinci voturi, și, pe de altă parte, M.M., ales judecător la Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) la 2 decembrie 2015, cu încălcarea articolului 194 alineatul 1 din Constituția poloneză, care beneficiase de un vot. Președintele Republicii Polone ar fi numit-o, așadar, la 21 decembrie 2016, pe J.P. în postul de președintă a Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională).

253 Comisia arată că, deși normele și principiile alegerii președintelui și a vicepreședintelui Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) țin, în Polonia, de domeniul legislativ, legiuitorul polonez este obligat, în conformitate cu jurisprudența Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională), să respecte principiile constituționale ale integrității și efectivității actelor instituțiilor publice, ale separării și echilibrului puterilor, precum și al respectării competențelor acestei instanțe.

254 Procedura de selecție a candidaților pentru postul de președinte al Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) s-ar fi desfășurat în temeiul dispozițiilor tranzitorii ale Legii privind dispozițiile introductive, care ar fi modificat în mod fundamental această procedură de selecție. Astfel, conform articolului 16 alineatul 4 din Legea din 22 iulie 2016 privind Curtea Constituțională, alegerea candidaților pentru postul de președinte sau de vicepreședinte al acestei instanțe trebuia să aibă loc în cursul unei sesiuni prezidate de judecătorul cel mai în vârstă care participa la adunarea generală. În plus, în temeiul articolului 16 alineatul 7 din această lege, alegerea nu putea fi efectuată decât dacă cel puțin zece judecători din numărul total de judecători ai Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) participau la adunarea generală.

255 Articolul 21 din Legea privind dispozițiile introductive ar fi intrat în vigoare la 20 decembrie 2016 și ar fi fost aplicat imediat de judecătoarea care îndeplinea funcția de președinte al Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională), care ar fi fost numită președintă a acestei instanțe în ziua următoare.

256 Or, în hotărârea sa din 7 noiembrie 2016, Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) ar fi statuat că prezentarea în fața președintelui Republicii Polone a unor candidați nesusținuți de majoritatea judecătorilor Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) sau care nu ar fi primit decât un singur vot era contrară articolului 194 alineatul 2 din Constituția poloneză. Astfel, din cuprinsul punctului 61 și următoarele din motivarea în drept a hotărârii menționate ar rezulta că această dispoziție impune ca persoanele în cauză să fie candidați ai adunării generale, iar nu candidați propuși de grupuri minoritare sau de anumiți judecători.

257 Prin urmare, potrivit Comisiei, J.P. a fost aleasă și prezentată președintelui Republicii Polone în calitate de candidată la postul de președinte al Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) cu încălcarea Constituției poloneze, întrucât a obținut doar cinci voturi de la cei paisprezece judecători prezenți la adunarea generală, trei dintre aceste voturi provenind, în plus, de la judecători numiți la Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) cu încălcarea articolului 194 alineatul 1 din Constituția poloneză.

258 Comisia apreciază că încălcările articolului 194 din Constituția poloneză care au afectat procedura de numire a acestor trei judecători, precum și procedura de numire în mai multe etape a președintei Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) au devenit posibile printr-o serie de modificări legislative și de decizii ale președintelui Republicii Polone care au creat o situație în care s-a putut percepe că puterile legislativă și executivă au influențat în mod direct compunerea și funcționarea Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională). Această succesiune de evenimente ar constitui neregularități, fiecare dintre ele fiind de o asemenea natură și gravitate încât ar fi creat un risc real ca puterile legislativă și executivă să poată exercita o putere discreționară nejustificată în privința Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională), punând în pericol integritatea rezultatului la care trebuiau să conducă aceste proceduri de numire și semănând astfel o îndoială legitimă, în percepția justițiabililor, în ceea ce privește independența și imparțialitatea acestei instanțe.

259 Republica Polonă admite temeinicia celui de al treilea motiv.

Aprecierea Curții

– *Cu privire la primul aspect al celui de al treilea motiv*

260 Astfel cum s-a amintit la punctele 105, 107 și 108 din prezenta hotărâre, articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE impune statelor membre să prevadă un sistem de căi de atac și de proceduri care să asigure justițiabililor respectarea dreptului lor la protecție jurisdicțională efectivă în domeniile reglementate de dreptul Uniunii, printre altele prin garantarea faptului că organismele care sunt chemate, în calitate de instanțe, să statueze cu privire la chestiuni legate de aplicarea sau de interpretarea acestui drept îndeplinesc cerințele care permit să se asigure o asemenea respectare, printre care figurează independența și imparțialitatea organismelor respective.

261 În speță, este cert că Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) poate fi chemată să statueze cu privire la chestiuni legate de aplicarea sau de interpretarea dreptului Uniunii, astfel încât face parte, în calitate de „instanță”, în sensul acestui drept, din sistemul polonez de căi de atac în „domeniile reglementate de dreptul Uniunii”, în sensul articolului 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, așa cum dovedește, de altfel, trimiterea preliminară efectuată de această instanță în cauza în care s-a pronunțat Hotărârea din 7 martie 2017, RPO (C-390/15, EU:C:2017:174). Așadar, Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) trebuie să îndeplinească cerințele unei protecții jurisdicționale efective (a se vedea în acest sens Hotărârea din 26 martie 2020, Miasto Łowicz și Prokurator Generalny, C-558/18 și C-563/18, EU:C:2020:234, punctul 35, precum și jurisprudența citată).

262 În această privință, garanțiile privind accesul la o instanță judecătorească independentă, imparțială și constituită în prealabil prin lege, mai ales garanțiile care se referă la elementele caracteristice esențiale și la compunerea unei astfel de instanțe, reprezintă piatra de temelie a dreptului la un proces echitabil. Verificarea aspectului dacă, prin modul în care este compusă, o entitate constituie o instanță judecătorească independentă, imparțială și constituită în prealabil prin lege, atunci când se ivește o îndoială serioasă cu privire la acest aspect, este necesară pentru încrederea pe care instanțele judecătorești dintr-o societate democratică trebuie să o inspire justițiabilului [a se vedea în acest sens Hotărârea din 22 februarie 2022, Openbaar Ministerie (Instanță constituită prin lege în statul membru emitent), C-562/21 PPU și C-563/21 PPU, EU:C:2022:100, punctul 58, precum și jurisprudența citată].

263 Potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, garanțiile de independență și de imparțialitate astfel impuse în temeiul dreptului Uniunii postulează existența unor norme, în special în ceea ce privește compunerea instanței în cauză, numirea, durata funcției, precum și cauzele de abținere, de recuzare și de revocare a membrilor săi, care să permită înlăturarea oricărei îndoieli legitime, în percepția justițiabililor, referitoare la impenetrabilitatea acestei instanțe în privința unor elemente exterioare și la imparțialitatea sa în raport cu interesele care se înfruntă [Hotărârea din 6 octombrie 2021, W.Ż. (Camera de control extraordinar și cauze publice a Curții Supreme – Numire), C-487/19, EU:C:2021:798, punctul 109, precum și Hotărârea din 5 iunie 2023, Comisia/Polonia (Independența și viața privată a judecătorilor), C-204/21, EU:C:2023:442, punctul 93 și jurisprudența citată].

264 În acest sens, trebuie ca judecătorii să se afle la adăpost de intervenții sau de presiuni exterioare care le pot pune în pericol independența. Normele aplicabile statutului judecătorilor și exercitării funcției lor de judecător trebuie în special să permită excluderea nu numai a oricărei influențe directe, sub formă de instrucțiuni, ci și a formelor de influență indirectă susceptibile să orienteze deciziile judecătorilor în discuție și să înlăture astfel o lipsă a aparenței de independență sau de imparțialitate a acestora care să poată aduce atingere încrederii pe care justiția trebuie să o inspire justițiabililor într-o societate democratică și într-un stat de drept [Hotărârea din 6 octombrie 2021, W.Ż. (Camera de control extraordinar și cauze publice a Curții Supreme – Numire), C-487/19, EU:C:2021:798, punctul 110, precum și Hotărârea din 5 iunie 2023, Comisia/Polonia (Independența și viața privată a judecătorilor), C-204/21, EU:C:2023:442, punctul 94 și jurisprudența citată].

265 În plus, cerința referitoare la „instanța […] constituită în prealabil prin lege”, în sensul dreptului Uniunii, are ca obiect să se evite ca organizarea sistemului judiciar să fie lăsată la discreția puterii executive și să se asigure că această materie este reglementată de o lege adoptată de puterea legislativă într-o manieră conformă cu normele care reglementează exercitarea competenței sale. Această expresie reflectă în special principiul statului de drept și privește nu doar temeiul juridic al existenței instanței judecătorești înseși, ci și compunerea completului în fiecare cauză, dar și orice altă dispoziție de drept intern a cărei nerespectare face nelegală participarea unuia sau a mai mulți judecători la examinarea cauzei, ceea ce include în special dispoziții privind independența și imparțialitatea membrilor instanței avute în vedere (Hotărârea din 26 martie 2020, Reexaminare Simpson/Consiliul și HG/Comisia, C-542/18 RX-II și C-543/18 RX-II, EU:C:2020:232, punctul 73, precum și jurisprudența citată).

266 Această cerință, care este, așadar, strâns legată printre altele de cerința de independență, include, prin însăși natura sa, procesul de numire a judecătorilor, cu precizarea că independența unei instanțe se măsoară îndeosebi prin modul în care au fost numiți membrii acesteia (a se vedea în acest sens Hotărârea din 29 iulie 2024, Valančius, C-119/23, EU:C:2024:653, punctele 49 și 50, precum și jurisprudența citată).

267 Desigur, orice eroare susceptibilă să intervină în cursul procedurii de numire a unui judecător nu este de natură să ridice îndoieli cu privire la independența și imparțialitatea acestui judecător și, prin urmare, cu privire la calitatea de „instanță judecătorească independentă și imparțială, constituită în prealabil prin lege”, în sensul dreptului Uniunii, a unui complet de judecată din care acesta face parte (Hotărârea din 29 martie 2022, Getin Noble Bank, C-132/20, EU:C:2022:235, punctul 123).

268 Totuși, potrivit unei jurisprudențe constante, o neregularitate comisă cu ocazia numirii judecătorilor în cadrul sistemului judiciar în cauză determină încălcarea cerinței ca o instanță judecătorească să fie constituită prin lege, cu precădere atunci când această neregularitate este de o asemenea natură și gravitate, încât creează un risc real ca alte ramuri ale puterii, în special executivul, să poată exercita o putere discreționară nejustificată care să pună în pericol integritatea rezultatului la care conduce procesul de numire și să semene în acest mod o îndoială legitimă în percepția justițiabililor în ceea ce privește independența și imparțialitatea judecătorului sau a judecătorilor avuți în vedere. O asemenea situație este atunci când sunt implicate norme fundamentale care fac parte integrantă din instituirea și din funcționarea sistemului judiciar respectiv [a se vedea în acest sens Hotărârea din 6 octombrie 2021, W.Ż. (Camera de control extraordinar și cauze publice a Curții Supreme – Numire), C-487/19, EU:C:2021:798, punctul 130, precum și Hotărârea din 29 iulie 2024, Valančius, C-119/23, EU:C:2024:653, punctul 52 și jurisprudența citată].

269 O constatare cu privire la existența unei încălcări a cerinței unei instanțe constituite în prealabil prin lege și la consecințele unei astfel de încălcări este supusă unei aprecieri globale a unui anumit număr de elemente care, privite în ansamblu, contribuie la nașterea, în percepția justițiabililor, a unor îndoieli legitime în ceea ce privește independența și imparțialitatea judecătorilor [Hotărârea din 22 februarie 2022, Openbaar Ministerie (Instanță constituită prin lege în statul membru emitent), C-562/21 PPU și C-563/21 PPU, EU:C:2022:100, punctul 74, precum și jurisprudența citată].

270 În speță, este cert că elementele de fapt și de drept descrise la punctele 50-56 și 59 din prezenta hotărâre conduc la concluzia că alegerea lui H.C., a lui L.M. și a lui M.M. la 2 decembrie 2015, în cadrul celei de a opta legislaturi a Sejm (Seimul), în funcția de judecători ai Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) pentru a înlocui judecătorii al căror mandat de nouă ani expirase la 6 noiembrie 2015 a intervenit cu încălcarea vădită a unei norme fundamentale care reglementează numirea judecătorilor acestei instanțe, și anume articolul 194 alineatul 1 din Constituția poloneză, astfel cum a fost interpretat de Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională), potrivit căruia un judecător trebuie să fie ales în legislatura Sejm (Seimul) în cursul căreia a devenit vacant postul de judecător în cauză. În plus, această alegere privea posturi de judecători la Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) care fuseseră deja ocupate în mod legal de cei trei judecători aleși la 8 octombrie 2015, în cadrul celei de șaptea legislaturi a Sejm (Seimul) (a se vedea în acest sens Hotărârea Curții EDO din 7 mai 2021, Xero Flor w Polsce sp. z o.o. împotriva Poloniei, CE:ECHR:2021:0507JUD000490718, § 268, 275 și 277).

271 În temeiul normei fundamentale referitoare la procedura de numire a judecătorilor Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) menționată la punctul anterior, președintele Republicii Polone era obligat să primească imediat jurământul judecătorilor aleși de Sejm (Seimul) la 8 octombrie 2015 și nu dispunea de nicio competență de a interveni în alegerea judecătorilor din cadrul acestei instanțe, care revenea Sejm (Seimul), sau de a refuza să primească jurământul acestor trei judecători. Astfel, acest refuz al președintelui Republicii Polone și acceptarea de către acesta a primirii jurământului celor trei judecători aleși la 2 decembrie 2015 erau de asemenea contrare normelor naționale fundamentale care reglementează numirea judecătorilor la Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) (a se vedea în acest sens Hotărârea Curții EDO din 7 mai 2021, Xero Flor w Polsce sp. z o.o. împotriva Poloniei, CE:ECHR:2021:0507JUD000490718, § 269, 270 și 278).

272 Având în vedere printre altele aceste considerații, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că nerespectarea de către organele legislativ și executiv poloneze a hotărârilor Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) din 3 și din 9 decembrie 2015 privind validitatea alegerii judecătorilor acestei instanțe a adus atingere finalității cerinței referitoare la „instanța constituită în prealabil prin lege” de a proteja puterea judecătorească împotriva unei influențe externe nelegale și că alegerea a trei judecători la 2 decembrie 2015 a fost afectată de neregularități grave care încălcau însăși esența dreptului la o „instanță instituită de lege” prevăzut la articolul 6 din CEDO (a se vedea în acest sens Hotărârea Curții EDO din 7 mai 2021, Xero Flor w Polsce sp. z o.o. împotriva Poloniei, CE:ECHR:2021:0507JUD000490718, § 281, 289 și 290, și Hotărârea Curții EDO din 15 martie 2022, Grzęda împotriva Poloniei, CE:ECHR:2022:0315JUD00435721, § 277).

273 Astfel, asemenea aprecierilor Curții Europene a Drepturilor Omului, elementele de fapt și de drept descrise la punctele 50-56 și 59 din prezenta hotărâre conduc la concluzia că numirea lui H.C., a lui L.M. și a lui M.M., precum și preluarea funcției de către aceștia din urmă au intervenit cu încălcarea vădită a normelor fundamentale referitoare la procedura de numire a judecătorilor Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) care fac parte integrantă din instituirea și din funcționarea sistemului judiciar polonez, în sensul jurisprudenței amintite la punctul 268 din prezenta hotărâre.

274 Aceste elemente conduc de asemenea la concluzia că condițiile în care au intervenit, astfel, numirea și preluarea funcției de către H.C., L.M. și M.M. caracterizează o încălcare a cerințelor care decurg din articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, întrucât au pus în pericol integritatea rezultatului la care a condus procesul de numire, contribuind la nașterea, în percepția justițiabililor, a unor îndoieli legitime referitoare la impenetrabilitatea acestor judecători în privința unor elemente exterioare, la neutralitatea lor în raport cu interesele care se înfruntă, precum și la independența și imparțialitatea lor, aceste îndoieli fiind de natură să aducă atingere încrederii pe care justiția trebuie să o inspire justițiabililor într-o societate democratică și într-un stat de drept.

275 Desigur, este cert că, la data expirării termenului stabilit în avizul motivat, care este data de referință pentru a aprecia existența unei neîndepliniri a obligațiilor în temeiul articolului 258 TFUE, dintre cei trei judecători aleși la 2 decembrie 2015 în cadrul celei de a opta legislaturi a Sejm (Seimul), numai M.M. ocupa în continuare funcția de judecător la Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională). Totuși, este de asemenea cert că, la această dată de referință, cei trei judecători aleși în mod legal la 8 octombrie 2015 în cadrul celei de a șaptea legislaturi a Sejm (Seimul) nu depuseseră jurământul în fața președintelui Republicii Polone și, așadar, nu își putuseră prelua funcția de judecător la Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională). În plus, deciziile la care au participat cei trei judecători aleși la 2 decembrie 2015 continuau, la data de referință menționată, să existe în ordinea juridică poloneză.

276 Prin urmare, este necesar să se constate că Republica Polonă nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul articolului 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, întrucât Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) nu îndeplinește cerințele unei instanțe judecătorești independente și imparțiale constituite în prealabil prin lege, din cauza neregularităților care au afectat procedurile de numire a trei dintre membrii săi în luna decembrie 2015.

277 Având în vedere considerațiile care precedă, primul aspect al celui de al treilea motiv invocat de Comisie trebuie admis.

– *Cu privire la al doilea aspect al celui de al treilea motiv*

278 Este cert că președintele Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) joacă un rol fundamental în funcționarea acestei instanțe. Astfel, potrivit regulamentului acesteia din urmă, el decide cu privire la procedura internă referitoare la cererile introductive, la chestiunile juridice și la căile de atac constituționale și desemnează completele de judecată, președinții acestor complete, precum și judecătorii raportori. În plus, el conduce lucrările instanței menționate, o reprezintă și exercită alte funcții prevăzute de lege.

279 Din moment ce persoana care ocupă postul de președinte al Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) poate, astfel, să exercite o influență certă asupra activității acestei instanțe, este deosebit de important ca ea să acționeze, în cadrul exercitării funcțiilor sale, în mod obiectiv și imparțial și să fie, în acest scop, la adăpost de orice influență exterioară care îi poate pune în pericol independența. În acest scop, este necesar în special ca normele care guvernează procedura de numire în acest post să fie concepute astfel încât să nu poată da naștere niciunei îndoieli legitime în ceea ce privește utilizarea prerogativelor și a funcțiilor președintelui ca instrument de influență asupra activității judiciare a instanței menționate sau de control politic al acestei activități și, mai general, în ceea ce privește impenetrabilitatea aceleiași instanțe în privința unor elemente exterioare și neutralitatea sa în raport cu interesele care se înfruntă, astfel cum impune jurisprudența citată la punctele 263 și 264 din prezenta hotărâre.

280 În plus, conform celor constatate la punctele 266-269 din prezenta hotărâre, cerința referitoare la „instanța […] constituită în prealabil prin lege” și cea de independență includ procesul de numire a președintelui Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) și necesită ca normele fundamentale referitoare la procedura care reglementează numirea sa să fie respectate.

281 În această privință, este cert că norma care figurează la articolul 194 alineatul 2 din Constituția poloneză, care trebuie considerată o normă fundamentală a procedurii de numire, în sensul jurisprudenței amintite la punctul 268 din prezenta hotărâre, impune, conform jurisprudenței Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) menționate la punctul 256 din prezenta hotărâre, ca acei candidați prezentați președintelui Republicii Polone pentru postul de președinte al acestei instanțe să fi fost aleși de adunarea generală. Această normă, astfel cum a fost interpretată de instanța menționată, presupune că prezentarea unui candidat care nu a primit decât un singur vot sau chiar a unor candidați propuși de grupuri minoritare sau numai de anumiți judecători este contrară Constituției poloneze.

282 Or, procedura de alegere a candidaților pentru postul de președinte al Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) în vederea prezentării lor în fața președintelui Republicii Polone a fost desfășurată în temeiul unor dispoziții tranzitorii prevăzute de Legea privind dispozițiile introductive, care a fost adoptată de legiuitorul polonez la 13 decembrie 2016, respectiv în apropierea expirării, la 19 decembrie 2016, a mandatului președintelui de la acel moment al acestei instanțe, și care a modificat în mod fundamental desfășurarea procedurii menționate.

283 Astfel, Legea privind dispozițiile introductive prevede, la articolul 18, că președintele Republicii Polone poate încredința exercitarea funcției de președinte al Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) unui judecător al acestei instanțe și, la articolul 20, că procedura de prezentare în fața președintelui Republicii Polone a candidaților pentru postul de președinte al instanței menționate este desfășurată de „judecătorul care îndeplinește funcția de președinte” al acesteia. Or, normele anterioare care figurau la articolul 16 alineatul 4 din Legea din 22 iulie 2016 privind

Curtea Constituțională prevedeau că sesiunea adunării generale consacrate alegerii candidaților pentru postul de președinte sau de vicepreședinte trebuia să fie prezidată de judecătorul cel mai în vârstă care participa la adunarea generală.

284 În plus, articolul 21 din Legea privind dispozițiile introductive prevede, la alineatul 7, că adunarea generală prezintă drept candidați pentru postul de președinte al Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) judecătorii acestei instanțe care au obținut cel puțin cinci voturi la vot și adaugă, la alineatul 8, că, în cazul în care numărul necesar de voturi a fost obținut de un singur judecător, adunarea generală prezintă drept candidați judecătorul care a obținut numărul necesar de minimum cinci voturi și judecătorul care a obținut cea mai mare susținere dintre judecătorii care nu au atins numărul necesar de cel puțin cinci voturi.

285 În speță, la 20 decembrie 2016, și anume în ziua următoare pensionării fostului președinte al Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională), președintele Republicii Polone a numit-o pe J.P., în conformitate cu articolul 18 din Legea privind dispozițiile introductive, pe postul astfel nou-creat de „judecător care îndeplinește funcția de președinte” al acestei instanțe, în condițiile în care era în funcție un vicepreședinte. Tot la 20 decembrie 2016, J.P., care îi autorizase pe cei trei judecători aleși la 2 decembrie 2015, cu încălcarea vădită a articolului 194 alineatul 1 din Constituția poloneză, să facă parte din complet, a convocat, pentru aceeași zi, o reuniune a adunării generale în vederea alegerii candidaților pentru postul de președinte al acestei instanțe care urmau să fie prezentați președintelui Republicii Polone, astfel cum îi permitea articolul 20 din legea menționată.

286 Unul dintre judecătorii Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională), având în vedere termenul scurt de convocare, a solicitat amânarea acesteia. J.P., care dispunea, în temeiul articolului 20 din Legea privind dispozițiile introductive, de o lună pentru a desfășura procedura de alegere, a refuzat totuși să admită această cerere. Din acest motiv, dintre cei paisprezece judecători ai Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) care erau prezenți la reuniunea adunării generale, numai șase judecători, printre care H.C., L.M. și M.M., care fuseseră aleși de Sejm (Seimul) la 2 decembrie 2015, au acceptat să participe la vot. În urma votului, J.P. a obținut cinci voturi, iar M.M. un vot. Acești doi judecători au fost, așadar, prezentați președintelui Republicii Polone în calitate de candidați la postul de președinte al Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională). La 21 decembrie 2016, J.P., care obținuse, astfel, doar cinci voturi de la cei paisprezece judecători prezenți la adunarea generală, a fost numită în funcția de președintă a Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) de către președintele Republicii Polone.

287 Este adevărat că prezentarea lui J.P. și a lui M.M. în fața președintelui Republicii Polone în calitate de candidați la postul de președinte al Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) ar putea părea să fi fost efectuată în conformitate cu articolul 21 alineatele 7 și 8 din Legea privind dispozițiile introductive.

288 Totuși, trebuie arătat că H.C., L.M. și M.M., care fuseseră aleși la 2 decembrie 2015, figurau printre cei șase judecători care au participat, în cursul adunării generale din 20 decembrie 2016, la alegerea candidaților pentru postul de președinte al Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională). Or, împrejurarea că alegerea acestor trei judecători a fost afectată de o încălcare vădită a articolului 194 alineatul 1 din Constituția poloneză și de o nerespectare a cerințelor care decurg din articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE era de natură să facă nelegale participarea lor la adunarea generală, precum și voturile pe care le-au exprimat în vederea selectării candidaților pentru postul de președinte al Trybunał Konstytucyjny (Curtea

Constituțională). Prin urmare, trebuie să se aprecieze că nu se poate considera că J.P. a obținut în mod legal cele cinci voturi impuse de articolul 21 alineatul 8 din Legea privind dispozițiile introductive.

289 Rezultă, așadar, că prezentarea lui J.P. și a lui M.M. în fața președintelui Republicii Polone în calitate de candidați la postul de președinte al Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională), precum și numirea lui J.P. în acest post de către aceasta din urmă au intervenit cu încălcarea normei fundamentale referitoare la procedura de desemnare a președintelui respectiv, prevăzută la articolul 21 alineatul 8 din Legea privind dispozițiile introductive.

290 În plus și mai ales, numirea lui J.P. a avut loc cu încălcarea vădită a articolului 194 alineatul 2 din Constituția poloneză, această dispoziție împiedicând astfel, conform celor constatate la punctul 281 din prezenta hotărâre, prezentarea în fața președintelui Republicii Polone a unor candidați propuși de grupuri minoritare sau numai de anumiți judecători.

291 În consecință, neregularitățile menționate la cele două puncte precedente pot să dea naștere unei îndoieli legitime, în percepția justițiabililor, în ceea ce privește utilizarea de către J.P. a prerogativelor și a atribuțiilor aferente funcției de președinte al Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) ca instrument de influență asupra activității judiciare a instanței respective sau de control politic al acestei activități și, prin urmare, în ceea ce privește independența și imparțialitatea instanței menționate.

292 În aceste condiții, nu este necesar să se examineze dacă dispozițiile tranzitorii prevăzute în Legea privind dispozițiile introductive, pe baza cărora s-a desfășurat procedura de alegere a candidaților pentru postul de președinte al Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională), precum și celelalte împrejurări menționate la punctele 285 și 286 din prezenta hotărâre, referitoare la această procedură, îndeplinesc, în ceea ce le privește, cerințele prevăzute la punctele 263 și 264 din prezenta hotărâre.

293 În sfârșit, trebuie arătat că, la data expirării termenului stabilit în avizul motivat, J.P. ocupa încă postul de președintă a Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională). În plus, este cert că deciziile la adoptarea cărora ea a participat continuau, la aceeași dată, să existe în ordinea juridică poloneză.

294 Prin urmare, este necesar să se constate că Republica Polonă nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul articolului 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, întrucât Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) nu îndeplinește cerințele unei instanțe judecătorești independente și imparțiale, constituită în prealabil prin lege, din cauza neregularităților care au afectat procedura de numire a președintei sale în luna decembrie 2016.

295 Rezultă că al doilea aspect al celui de al treilea motiv al Comisiei este de asemenea întemeiat și că, în consecință, acest motiv trebuie admis în totalitate.

296 Luând în considerare ansamblul acestor motive, trebuie să se constate că:

– având în vedere interpretarea Constituției poloneze efectuată de Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) în hotărârile sale din 14 iulie 2021 (cauza P 7/20) și din 7 octombrie 2021 (cauza K 3/21), Republica Polonă nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul articolului 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE;

– având în vedere interpretarea Constituției poloneze efectuată de Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) în hotărârile sale din 14 iulie 2021 (cauza P 7/20) și din 7 octombrie 2021 (cauza K 3/21), Republica Polonă nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul principiilor autonomiei, supremației, efectivității și aplicării uniforme a dreptului Uniunii, precum și în temeiul principiului efectului obligatoriu al hotărârilor Curții și

– din moment ce Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) nu îndeplinește cerințele unei instanțe judecătorești independente și imparțiale, constituită în prealabil prin lege, din cauza unor neregularități care au afectat procedurile de numire a trei dintre membrii săi în luna decembrie 2015 și a președintei sale în luna decembrie 2016, Republica Polonă nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul articolului 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE.

Cu privire la cheltuielile de judecată

297 În temeiul articolului 138 alineatul (1) din Regulamentul de procedură, partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată. Întrucât Comisia a solicitat obligarea Republicii Polone la plata cheltuielilor de judecată, iar aceasta a căzut în pretenții în cadrul prezentei acțiuni, se impune obligarea sa la suportarea, pe lângă propriile cheltuieli de judecată, și a celor efectuate de Comisie.

298 Conform articolului 140 alineatul (1) din Regulamentul de procedură, Regatul Belgiei și Regatul Țărilor de Jos suportă propriile cheltuieli de judecată.

Pentru aceste motive, Curtea (Marea Cameră) declară și hotărăște:

1) – **Având în vedere interpretarea Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Constituția Republicii Polone) efectuată de Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională, Polonia) în hotărârile sale din 14 iulie 2021 (cauza P 7/20) și din 7 octombrie 2021 (cauza K 3/21), Republica Polonă nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul articolului 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE;**

– **având în vedere interpretarea Constituției Republicii Polone efectuată de Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) în hotărârile sale din 14 iulie 2021 (cauza P 7/20) și din 7 octombrie 2021 (cauza K 3/21), Republica Polonă nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul principiilor autonomiei, supremației, efectivității și aplicării uniforme a dreptului Uniunii, precum și în temeiul principiului efectului obligatoriu al hotărârilor Curții și**

– **din moment ce Trybunał Konstytucyjny (Curtea Constituțională) nu îndeplinește cerințele unei instanțe judecătorești independente și imparțiale, constituită în prealabil prin lege, din cauza unor neregularități care au afectat procedurile de numire a trei dintre membrii săi în luna decembrie 2015 și a președintei sale în luna decembrie 2016, Republica Polonă nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul articolului 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE.**

2) **Obligă Republica Polonă să suporte, pe lângă propriile cheltuieli de judecată, și pe cele efectuate de Comisia Europeană.**

3) **Regatul Belgiei și Regatul Țărilor de Jos suportă propriile cheltuieli de judecată.**

Semnături